

Vlaams
Parlement

vergadering **C19**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 18 oktober 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie en bijsturing van het M-decreet – 2434 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over extra investeringen voor de ondersteuning van leerlingen in type 2, 4, 6 en 7 auditief – 2471 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de impact van de nieuwe inschrijvingsregels op Brusselse kinderen en scholen – 2453 (2017-2018)	15
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de harmonisering van de pensioenstelsels en het vastleggen van de lijsten met zware functies – 2460 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek bij leerkrachten – 2472 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tijdsbestedingsonderzoek, opgezet in het kader van het loopbaandebat – 13 (2018-2019)	32
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het voorstel om een taxshelter voor schoolinvesteringen te ontwikkelen – 12 (2018-2019)	37

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatie en bijsturing van het M-decreet
– 2434 (2017-2018)**

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over extra investeringen voor de ondersteuning van leerlingen in type 2, 4, 6 en 7 auditief
– 2471 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Dames en heren, ik wil beginnen met een verwelkoming aan alle YOUCA-leerlingen die deze commissievergadering mee volgen als vrijwilliger. Ze hebben ervoor gekozen om een dag parlements lid te zijn bij iemand van deze commissie.

Ik kan jullie zeggen dat dit een zeer boeiende commissie is. Wij behandelen heel veel thema's die een impact hebben op leerlingen en op scholen. Ook vandaag zullen we heel wat vragen om uitleg behandelen. Ik moet er wel op wijzen dat het Reglement van het Vlaams Parlement stelt dat enkel en alleen door het volk verkozen parlementsleden een vraag kunnen stellen in de commissie. Ik stel dus voor dat we afspreken dat het sowieso het parlements lid is dat de vragen stelt aan de minister, en dat jullie eventueel extra vragen kunnen stellen via jullie parlements lid.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, deze vraag dateert al van 6 september. Over bepaalde zaken hebben we dan ook al meer informatie vernomen via de pers of op andere plaatsen.

Dit schooljaar zullen er enkele belangrijke bijsturingen van het M-decreet verder worden uitgerold. De N-VA-fractie is heel blij met die bijsturingen, die ook door het veld werden gevraagd om de gedragenheid overeind te houden.

Het wordt bijvoorbeeld eenvoudiger om kinderen met zware gedragsproblemen naar het buitengewoon onderwijs te verwijzen om daar gepast onderwijs en gepaste begeleiding te krijgen in een setting die voor hen optimaal is. We hebben het dan niet over een leerling die eens tegen een deur schopt. Daarnaast zullen slechtziende, slechthorende en kinderen met een zware beperking een persoonsgebonden ondersteuning krijgen in de vorm van een aantal uren hulp voor dat kind, variërend tussen de 2 en 5,5 uur per kind, het zogenaamde rugzakprincipe voor de kleine types. De Vlaamse Regering trekt hiervoor bijna 17 miljoen euro extra uit, wat ook nodig was.

Vanop het terrein krijgen we signalen dat middelen die bedoeld zijn voor een bepaald kind uit die kleine types, blijkbaar worden toegewezen aan een school waar het kind geen relatie meer mee heeft of mee heeft. Dat is een beetje raar, want het kind zit dan op school A en de middelen komen toe op school B, waarna een hele carroussel moet worden opgezet met instemming van al die scholen om de middelen op de plaats te krijgen waar ze moeten zijn. Het gevolg is vertraging van toekenning van hulp. We krijgen dan ook vragen van ouders hoe het kan dat het al oktober is maar dat ze nog altijd niet weten waaraan en waaraf.

De kinderen met een gemotiveerd verslag zijn echter bekend bij het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en zitten bijgevolg in LARS (Leerling Activiteiten en Registratie Systeem), de befaamde databank, gekoppeld aan hun rijksregisternummer.

Ik wil een suggestie van onze kant doen. We kennen het kind en we weten wie een verslag heeft. Er is de CLB-databank met het rijksregisternummer. Een kind is ingeschreven in een school, ook daar met het rijksregisternummer. Op basis daarvan moeten toch perfect mogelijk zijn om te weten waar welk kind zit. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) weet dan ook perfect welke school welke middelen zou moeten krijgen zonder dat er een hele carrousel moet worden opgezet. Daarnaast schrijven kinderen zich in in scholen en weten die scholen dus waar de kinderen zitten. We vinden het dan ook onbegrijpelijk dat er middelen toekomen in een school waar dat kind niet meer zit of dat een school buitengewoon onderwijs middelen niet krijgt en een andere school buitengewoon onderwijs wel.

Minister, hoe zal de 17 miljoen euro extra ondersteuning concreet worden ingezet? Hoe volgt deze ondersteuning de leerling? Via het rugzakprincipe of op een andere manier?

Waarom is het niet mogelijk om op basis van alle informatie die bekend is in databanken, waaronder het rijksregisternummer, de middelen toe te wijzen aan de juiste school buitengewoon onderwijs voor het betreffende kind?

Op welke manier kunt u nagaan of de extra middelen toekomen bij die leerlingen die ze genereren en ook nodig hebben? Ik verwijs naar de kleine types.

Hebt u al een globaal zicht op de inschrijvingscijfers van het buitengewoon onderwijs? Die zijn ondertussen bekend. Wat zijn de gevolgen voor de inzet en de verdeling van de middelen? Verschuiven er middelen? Zo ja, hoeveel en waar-naartoe? Kon die verschuiving voorkomen worden?

Hoe worden de middelen voor kinderen met een beperking in het gewoon onderwijs ingezet in de scholen?

Op welke manier worden de personeelsleden die werken in ondersteuningsnetwerken of in ondersteuning bevraagd over hun nieuwe functie of de nieuwe invulling van hun functie? Zijn er door de manier van werken mensen ontslagen?

Is het mogelijk om een plan van aanpak te ontvangen in uitvoering van de evaluatie van het M-decreet en de verschillende elementen die u wilt evalueren en welke elementen u niet wenst te evalueren? In het parlement hebben we heel uitdrukkelijk een evaluatie gevraagd, maar het zou goed zijn om te weten welke elementen daarin zitten.

Minister, collega's, tot daar deze vragen van Largo, mijn YOUCA-student, en ikzelf.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Collega Daniëls heeft de problematiek goed geschetst. Mijn vraag gaat inderdaad ook over de extra middelen voor die kleine types binnen het M-decreet.

In het verleden, bij de bespreking van het wijzigingsdecreet, heb ik ook de bezorgdheid geuit rond de kinderen van type 6. Want via een bepaald arrest moesten bepaalde kinderen type 6 toch heel wat uren ondersteuning krijgen. Maar daar was eigenlijk niet in voorzien. En indien we dat aan alle kinderen in die mate zouden moeten geven, zou dat ook wel iets worden dat onbetaalbaar was.

Vanwege de problematiek die de heer Daniëls schetste, over het geld dat naar bepaalde scholen komt, kinderen die van school veranderen en de middelen die niet volgen, heeft de minister actie ondernomen om 16,7 miljoen euro extra uit te trekken voor die dove en blinde kinderen, maar ook voor de kinderen met

motorische en mentale beperkingen, dus eigenlijk voor de hele groep van de kleine types. Er zou dan rekening worden gehouden met die bezorgdheden die collega Daniëls schetste.

Wij vinden dat rugzakprincipe inderdaad nog altijd heel belangrijk. Maar we waren ook bezorgd over waar die 16,7 miljoen euro dan specifiek naartoe zou gaan en hoe we er dan voor dat bedrag op zijn minst voor zouden kunnen zorgen dat wat er wordt uitgegeven ook specifiek bij de juiste kinderen terecht kwam.

Minister, komt de extra financiële injectie tegemoet aan de noden? Hoe zult u dit evalueren?

Hoe zullen de extra middelen worden ingezet?

Hoeveel kinderen kunnen nu extra worden ondersteund? En wat is de geografische spreiding van die extra ondersteuningsmiddelen?

Deze vraagstelling werd geformuleerd door mezelf, in naam van Robbe en Liesbeth, mijn twee YOUCA-studenten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is misschien wel goed dat de vragen in september werden ingediend en nu pas geagendeerd staan. Want er is onder-tussen bijzonder hard gewerkt om een antwoord te bieden op de heel terechte problemen die jullie aankaarten.

Ik geef de stand van zaken van vandaag. Voor één keer zal ik de vragen niet in volgorde beantwoorden, maar de antwoorden op vragen 1, 2, 3 en 5 van de heer Daniëls en alle vragen van mevrouw Krekels zitten vervat in één geheel, omdat het een geïntegreerd antwoord is.

Collega's, u weet dat de Vlaamse Regering heeft beslist om vanaf het schooljaar 2019-2020 – volgend schooljaar dus, niet dit schooljaar – voor de leerlingen van de kleine types te werken met een open-endfinanciering. We zijn volop aan het werken aan het nieuwe mechanisme. Voor dit schooljaar is ook gekozen voor een open end. Maar we konden, gelet op het momentum waarop de wijzigingsregeling is goedgekeurd, die open end niet meer klaarkrijgen tegen dit schooljaar. Dus moesten we iets vinden dat zo dicht mogelijk die open end benaderde. Vanaf volgend schooljaar gaat alles dus weer mee. Kindjes die zwaar gehandicapt zijn, blind of doof, krijgen open-endfinanciering in het schooljaar zelf. Maar nu moesten we die middelen terug uit die grote pot van middelen halen. Zoals u weet, hebben we daar bijzonder veel miljoenen euro's aan toegevoegd.

We hebben een hele evolutie doorgemaakt sinds de invoering van ons M-decreet. Net voor het M-decreet in 2015 in werking trad, hebben we alle gonmiddelen (geïntegreerd onderwijs) bevroren. De school kreeg op dat moment dus een enveloppe waarmee ze kinderen moest begeleiden. Die enveloppe was gebaseerd op het aantal leerlingen dat begeleiding kreeg in het schooljaar voordien, 2014.

Bij de invoering van het ondersteuningsmodel vorig schooljaar hebben we de enveloppe voor scholen van kleine types vastgeklemd op de enveloppe van de telling van 1 oktober 2016. Er werden 6362 leerlingen effectief ondersteund, maar onze databanken toonden 10.254 kinderen met een verslag of gemotiveerd verslag. Er was dus iets niet in orde. Dat komt door de manier waarop de maatregelen vroeger geconcipieerd werden, namelijk beperkt in de tijd. Vroeger was het zo dat leerlingen maar twee jaar begeleiding kregen. Ze kregen gedurende twee jaar een aantal uren en dan was het gedaan met de begeleiding. Door het feit dat dat is afgeschaft, kunnen leerlingen tijdens de hele schoolcarrière

begeleiding krijgen. Dan krijg je een situatie dat er plots 10.254 kinderen zijn met een verslag, terwijl er maar 6000 begeleid zijn, omdat hun contingent was uitgeput.

Het nieuwe decreet bepaalt dat alle leerlingen met een gemotiveerd verslag of verslag – ook zij die hun twee jaar al hadden uitgeput – zich opnieuw mochten aanmelden. Bij een nieuwe consultatie van de databanken op 1 februari 2018 liepen 9419 leerlingen met een gemotiveerd verslag of verslag school in het gewoon onderwijs. Op basis van al die verslagen, die 9419 verslagen, hebben we gerekend en geteld in hoeveel uren begeleiding er dan extra moest worden voorzien. En dat heeft tot gevolg gehad, collega's, dat zonder dat we daarvoor een speciale begrotingswijziging hebben opgesteld, er 16,7 miljoen euro uit de algemene middelen is gehaald om te zorgen voor ondersteuning voor elk kind.

Wij hadden, om alle jongeren ondersteuning te kunnen geven, 16,7 miljoen euro extra nodig. Wat we niet in de databanken kunnen zien, is welke school voor buitengewoon onderwijs de begeleiding geeft voor een leerling die een zorgnood heeft.

Dat betekent dat de scholen buitengewoon onderwijs in mei 2018 al twee derde van de budgetten ontvangen hadden. Die budgetten waren gebaseerd op die 6362 leerlingen die in 2016 ondersteund werden en niet op die 9419. Een derde, gebaseerd op het verschil tussen 9419 en 6362, werd in juli uitbetaald.

Doordat we in dit overgangsjaar zaten en we enkel konden werken met de gegevens die we effectief hadden, blijkt dat de middelen niet altijd op de juiste plaats zijn toegekomen. Om dat op te vangen, hebben we in het decreet expliciet gestipuleerd dat de begeleidingseenheden worden toegewezen aan de scholen voor buitengewoon onderwijs en worden aangewend om netoverstijgend de ondersteuningsvragen van scholen en centra gewoon onderwijs met betrekking tot leerlingen van het type 2, 4, 6 en 7 tegemoet te komen. U weet dat het hier gaat om leerlingen met een zware handicap: leerlingen die doof of blind zijn of leerlingen met een motorische handicap.

Toen we signalen kregen dat de middelen niet altijd toekwamen bij de scholen die de ondersteuning van de leerlingen zouden doen, merkten we dat de grootste problemen bij scholen zaten die leerlingen van het type 2 begeleiden. Bovendien merkten we dat scholen buitengewoon onderwijs niet altijd de traditie hadden om onderling samen te werken, soms zelfs niet binnen het eigen net, ook al is dat van bij de start zo opgelegd door de decreetgever. De nieuwe cultuur moet dus nog altijd zijn intrede doen.

Nochtans is het mechanisme dat door het decreet wordt bepaald, heel duidelijk, namelijk: "naar rato van de procentuele toename of afname van het aantal leerlingen van de (...) types, die op de eerste schooldag van februari van het voorafgaande schooljaar zijn ingeschreven in een school voor gewoon onderwijs, in vergelijking met deze op de eerste schooldag van oktober". Dat mechanisme zou er eigenlijk toe moeten leiden dat scholen hun middelen samen inzetten. Dat is echter niet gebeurd en daar hebben enkele collega's een paar maanden geleden al vragen over gesteld.

We hebben de onderwijsverstrekkers in augustus samengebracht, om hen rond de bepalingen uit het decreet aan het werk te zetten en om na te gaan hoe men die uren en middelen moest uitwisselen. De voorbije weken hebben zowel wijzelf als de onderwijsverstrekkers intensief overleg gepleegd met de scholen. Dit heeft maandag geleid tot de overdracht van middelen, zodat elke school over de nodige middelen beschikt om de leerlingen te begeleiden. Dus ook voor type 2 is er nu, persoonsvolgend, 5,5 uur voorzien. Dat is voor mij een opluchting, maar het is wel een calvarietocht geweest om iedereen over de streep te halen. Ik wil

dan ook de inzet benadrukken van hen die in solidariteit meegezocht hebben naar oplossingen tussen en binnen de respectievelijke netten. Dat kan niet van iedereen gezegd worden.

Er zijn scholen die op een berg middelen zitten en niet bereid waren om te delen, en er zijn scholen die met een tekort aan middelen te kampen hebben. Als minister denk ik dan dat je solidariteit gaat toepassen, als je dit weet en in het belang van kinderen handelt. Dat is niet altijd gebeurd, maar het is ondertussen wel opgelost. We gaan dit nog rustig uitklaren, om ervoor te zorgen dat deze situatie zich de volgende jaren niet meer kan voordoen.

Een aantal van de gestelde vragen verwijzen naar de regeling die we volgend jaar zullen volgen, om de garantie op leerlinggebonden financiering zo goed mogelijk te realiseren. Deze definitieve open-endregeling zijn we nu volop aan het uitwerken, maar we moeten natuurlijk leerlinggebonden werken. Dat staat een beetje haaks op de manier waarop we vroeger handelden, waarbij we ons baseerden op cijfers van het voorgaande jaar. Als we tijdens het schooljaar willen dat elke leerling het aantal uren begeleiding krijgt waar hij of zij recht op heeft, dan moeten we nu eenmaal onmiddellijk weten hoeveel leerlingen er zijn.

In september 2019 zal uit de evaluatie van het ondersteuningsmodel moeten blijken hoe de middelen terechtkomen op de klasvloer. Voor volgend jaar moet dat echter opgelost zijn. Nu heeft dat veel te lang geduurd.

Samen met Leen Van Heurck en Dirk Broos heb ik vorige week nog een aantal scholen ontvangen die kampten met tekorten aan uren. Ik heb hun toen gezegd dat een kind recht heeft op 5,5 uur en dat hij of zij die ook moet krijgen. Ik wik mijn woorden, maar we hebben vrij intens moeten spreken om dat gerealiseerd te krijgen. We hebben 16,7 miljoen euro extra uitgetrokken en dan nog lukt het niet. Enfin, het is nu wel gelukt, maar kom.

Hebben we al een globaal zicht op de inschrijvingscijfers in het buitengewoon onderwijs? Ja, en ik geef de cijfers mee per onderwijsniveau, omdat zich daar een belangrijke trend aftekent, al is het een andere dan die waarover de media een aantal weken geleden berichtten. Een paar weken geleden waren er immers krantenkoppen die stelden dat het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs stijgt. Dat klopt, maar de oorzaak is niet wat we zouden vermoeden.

In het buitengewoon kleuteronderwijs zijn de cijfers stabiel gebleven in 2017. In 2018 zien we een stijging van ongeveer 140 kleutertjes. Kijk je naar het totale aantal kleuters, dan zie je een lichte daling. In het buitengewoon heb je dus een stijging die niet in verhouding staat met een algemene stijging.

Sinds 2015 stellen we echter een daling vast in type 2 en een zeer gevoelige stijging in type 9. Type 9 is het nieuwe type buitengewoon onderwijs voor kinderen met autisme. We hebben dat ingevoerd, omdat we gemerkt hebben dat er daar grote noden bestaan, omdat kinderen met autisme die eigenlijk normaalbegaafd zijn en dus perfect een diploma secundair onderwijs kunnen halen, in gewone scholen soms met hun hoofd tegen de muur lopen en in het buitengewoon onderwijs, scholen van type 2 of 4, samenzaten met kinderen met andere beperkingen en daardoor geen onderwijs genoten op maat van hun noden.

Wij zien nu voor het eerst een stijging bij de kleutertjes. Ik vind dat op zich een goede zaak, want als je natuurlijk in het kleuteronderwijs type 9 volgt, kan het perfect zijn dat je in je latere schoolcarrière wél naar het gewoon onderwijs kunt. Het ene sluit het andere niet uit, maar je moet daar ook wel vroeg bij zijn.

We zien wel ook een daling bij de types 4 en 7. Daar is de daling vrij gevoelig, maar die hangt samen met de invoering, zoals ik al zei, van type 9 in 2015.

Voorheen werden kinderen met autismespectrumstoornissen vaak ondergebracht in type 4 of in type 7. Daar zie je dus vooral de grote verschillen.

Wat het buitengewoon lager onderwijs betreft, is er een beetje een gelijkaardige trend. Tussen 2013 en 2017 is het aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs gevoelig gedaald, ondanks stijgende leerlingenaantallen in het gewoon lager onderwijs. Waar je dus in het kleuteronderwijs een lichte daling ziet, zijn in het lager onderwijs de leerlingenaantallen sterk gestegen, en toch is het aantal kinderen dat buitengewoon onderwijs volgt, gedaald tot en met 2017. Nu is er een heel lichte stijging van het aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs, met driehonderd leerlingen extra, maar hier is er ook eenzelfde trend als in het kleuteronderwijs: het is uitsluitend toe te schrijven aan een stijging in type 9. Dus ook hier zie je dat kinderen met autismespectrumstoornissen vaker buitengewoon onderwijs type 9 gaan volgen.

Door de overgang van type 1 en type 8 naar het basisaanbod en de oprichting van type 9 in 2015 kun je niet voor honderd procent alles op elkaar leggen, maar we zien dat in 2013 in type 1 en type 8 samen nog ongeveer 18.500 leerlingen waren ingeschreven. Nu zijn dat voor de drie types samen, voor type 1, type 8 en type basisaanbod samen nog 12.140 leerlingen. Je ziet dus een enorme daling van het aantal ingeschreven leerlingen in de types 1, 8 en basisaanbod. Als we de cijfers voor type 9 daarnaast leggen, dan zien we dat daar in 2018 800 leerlingen meer zijn. Dat is 20 procent meer dan in het jaar voordien. Ik kan dus niet anders dan besluiten dat het broodnodig was dat we type 9 invoerden in het buitengewoon onderwijs, en ook dat er veel naar wordt gevraagd, dat het een oplossing blijkt te zijn voor kinderen die elders tegen muren of grenzen botsen. We hebben trouwens een Actieplan Autisme.

Dan gaan we naar het buitengewoon secundair onderwijs. De trends zijn niet zo simpel. Ook hier zien we weer een daling in type 4 en type 7, maar dat hangt ook weer samen met de invoering van type 9. Ook hier in het secundair onderwijs zien we dat de stijging in type 9 veel sterker is dan de terugval in type 4 en type 7.

Qua opleidingsvorm in het secundair onderwijs is er een sterke daling in opleidingsvorm 3. Dat is de opleiding gericht op de arbeidsmarkt. Die hangt wellicht samen met de daling in type 1 en het basisaanbod. Zeer opvallend is de sterke stijging in opleidingsvorm 4, die gericht is op normale studievoortgang. We zien dat de leerlingenaantallen daar sinds 2013 zijn verdubbeld.

Globaal zag je in het lager onderwijs dus een scherpe daling van het aantal kinderen in het buitengewoon onderwijs, maar daarbinnen nu een heel lichte stijging. Dat is vooral voor type 9. In het secundair onderwijs schommelt dat nog een beetje: je ziet nog niet echt dat die cijfers sterk dalen. Als je echter naar de types gaat kijken, dan zie je dat dat in het secundair onderwijs opleidingsvorm 4 en – opnieuw type – 9 zijn.

In functie van het ondersteuningsmodel, en meer bepaald de middelen van de waarborgregeling die een deelbudget vertegenwoordigen, zijn de telling van 1 februari 2019 en de vergelijking met de referentieteldag van belang. Dat is voor het basisonderwijs 1 februari 2014 en voor het secundair onderwijs 1 februari 2015. Het is dus nog een beetje wachten op de cijfers van februari 2019 om te bekijken op welke manier die inzet van de middelen in het ondersteuningsmodel voor het schooljaar 2019-2020 effect heeft. Bovendien hebben we de band tussen de financiering van de ondersteuningsnetwerken en de eventuele stijging in het buitengewoon onderwijs doorgeknipt. Die middelen kunnen dus niet meer dalen. Die kunnen enkel nog stijgen.

Collega Daniëls, dan uw twee laatste vragen. In het kader van het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) is er binnen de onderzoekslijn de lerende aandacht

voor het M-decreet. Kwalitatieve informatieverzameling zal via die weg gebeuren. Binnen de context van de voorziene evaluatie van het ondersteuningsmodel tegen september 2019 zijn er ook vragen om de ondersteuners te vragen naar hun ervaringen, want ook voor die mensen is dat een totaal nieuwe manier van werken. Dat wordt bekeken in de stuurgroep ondersteuningsmodel, die wekelijks samenkomt onder leiding van Leen Van Heurck, en er zijn ook een aantal academici die die evaluatie nu aan het vormgeven zijn, omdat het ook van belang is dat die wetenschappelijk voldoende onderbouwd is. Daarnaast is er de monitoring en evaluatie van het M-decreet, die veel ruimer is dan het ondersteuningsmodel. Die wordt uitgevoerd in het kader van het Steunpunt Onderwijsonderzoek. De eindrapportering daarvan wordt in 2020 verwacht. Daarin is ook zo voorzien in het schema.

Daarnaast zal de monitor M-decreet, waarvan de testfase loopt, ook stof leveren tot evaluatie. Daar zullen we ook inzichten krijgen in de trajecten van leerlingen met een gemotiveerd verslag, een verslag of een inschrijvingsverslag.

Ik weet dat ik een heel lang antwoord heb gegeven, maar het was ook een interessante vraag en heel wat knelpunten die terecht werden aangekaart, zijn behandeld. Ik heb hier ook het volgende uit geleerd. Toen men me een aantal weken geleden om cijfers over het buitengewoon onderwijs vroeg, hebben wij geen cijfers willen geven, omdat ze niet betrouwbaar waren. Toch zijn er cijfers de wereld in gestuurd en weet men dat onmiddellijk aan de grote extra souplesse en de trend. Ik vind dat eigenlijk een beetje spijtig, want nu zien we eigenlijk aan de hand van de cijfers en de verschuivingen dat het maatwerk is in het belang van leerlingen. De aandacht van onze samenleving voor autisme is nu zoveel sterker geworden, en we zien ook steeds duidelijker dat dit helemaal geen belemmering hoeft te zijn om een goede schoolcarrière te hebben.

Dit sterkt me in het grote belang om te wachten om cijfers en commentaren op cijfers te geven voor je de echte gevalideerde cijfers hebt. Dat neemt niet weg dat de conclusie wel is dat er een lichte stijging in het buitengewoon onderwijs is, en dat zal wellicht het volgend jaar ook zo zijn.

Dat is natuurlijk het effect dat we willen bereiken door een aantal maatregelen die we hebben genomen en die er onder andere in bestaan dat de CLB's geen houding van 'probeer het eens in het gewoon onderwijs en als het niet gaat, ga dan naar het buitengewoon onderwijs' ten opzichte van de kinderen mogen aannemen. We hebben daarover ook een duidelijke brief geschreven aan de CLB's om te vragen om dit niet te doen omdat we hoorden dat dit op sommige plaatsen gebeurde, maar om wel samen met ouders, directies en leerkrachten de beste oplossing voor het kind te zoeken, en als dat resulteert in een lichte stijging in het buitengewoon onderwijs, dan is dat voor mij geen enkel probleem, zolang het kind maar niet op de een of andere wijze in ons onderwijs verdrinkt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitvoerige antwoord. Ten eerste wil ik namens onze fractie zeggen dat het eigenlijk niet gaat over een stijging of daling. Het gaat er wel over, en dat is voor ons altijd het uitgangspunt geweest, dat het kind de ondersteuning krijgt die het nodig heeft. Gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is.

Daarom zijn we ook heel blij met die bijsturing in het rugzakmodel voor de kleine types. Maar dan moeten die middelen natuurlijk wel worden gebruikt voor de leerlingen voor wie ze bedoeld zijn. Want anders, minister, kunt u inderdaad en kan deze Vlaamse Regering uit haar algemene middelen – en dat is geen grote hoop geld die er ligt, maar dat wil zeggen dat alle ministers inspanningen doen om die middelen ter beschikking te stellen – geld in het systeem blijven stoppen,

en dan zullen we ouders blijven hebben die zeggen dat ze geen ondersteuning krijgen en, die wil ik toch ook wel vermelden, de leerkrachten in de scholen gewoon onderwijs. Want die moeten het toch maar runnen.

Op dat vlak gaat het dus niet over stijging of daling, maar wel of de leerling heeft of krijgt wat hij nodig heeft op de plaats waar hij zit. Dit kan zijn door ondersteuning met het M-decreet, dit kan ook een doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs zijn.

Ik ben blij met het laatste wat u zegt, want ik kom nog altijd CLB's en scholen tegen die zeggen dat het CLB dit niet wil, want het wordt afgerekend op het aantal doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs, en dat mogen ze eigenlijk niet meer.

Ik ben heel blij, minister, dat u zegt dat u ook een brief hebt geschreven aan de CLB's, en ik ben blij dat ik dit hier nog eens luid en duidelijk kan zeggen: daar gaat het dus duidelijk niet over.

Een tweede punt dat ik wil aanhalen, is het voorstel dat ik heb gedaan, en Largo signaleert dit ook: waarom is het nodig om die hele carrousel op te zetten? Ik kom nog eens terug op ons voorstel: een leerling heeft een rijksregisternummer en een naam. Een leerling heeft een verslag of een gemotiveerd verslag en zit in een databank bij de CLB's. Een leerling zit in een school en die school zit in een ondersteuningsnetwerk, dus we weten welke scholen buitengewoon onderwijs bieden en welke scholen begeleiden. Eigenlijk hebben we alle informatie. Hoe komt het dan dat het niet mogelijk is om te zorgen dat die middelen direct bij die school belanden? Je hebt bij wijze van spreken een lijst waarop de leerlingen staan in die school, ze hebben dat verslag, ze worden begeleid door die school buitengewoon onderwijs en die middelen zijn daar toegekomen.

Want, minister, voor alle duidelijkheid, ik deel uw verontwaardiging dat er inderdaad vanuit bepaalde niveaus signalen werden gegeven aan scholen, dat scholen onder druk werden gezet om bepaalde zaken te doen die eigenlijk niet konden. En die scholen hebben uiteraard aan de alarmbel getrokken. Gelukkig. Want een aantal andere scholen hebben gedwee ondergaan wat via de telefoon werd gezegd wat ze moesten doen. De persoon die die telefoons pleegde, heeft inderdaad wel wat op zijn kerfstok. Waarom zeg ik dit zo straf? Omdat die scholen wanneer ik hun het decreet gaf, zeiden dat dit niet waar was want ze hadden telefoon gekregen dat het zo moest. Zelfs met het decreet in de hand, geloofden ze het parlamentslid niet dat mee met alle collega's die hier aanwezig zijn, dit decreet had goedgekeurd. Dat vind ik absoluut niet kunnen. En ik deel uw verontwaardiging daaromtrent, want op het veld is er veel tijd verloren gegaan. Kinderen zijn zonder ondersteuning gestart. Er werd onrust gecreëerd bij ondersteuners die het signaal kregen dat ze zouden worden ontslagen om weet ik veel welke reden, want daar ben ik nog altijd naar op zoek. Wat is het nut van wat daar is opgezet, behalve macht op de een of andere manier.

Minister, mijn vraag blijft dus, en Largo merkt dit toch ook op: waarom kunnen we niet zorgen dat dit een op een is? We kennen de leerling, hij zit in de databank van het CLB, hij zit op een school, die kennen we. De leerling zit op een school buitengewoon onderwijs, dus die kennen we ook. We kennen eigenlijk alles. Waarom kunnen we die middelen niet direct laten toekomen?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, u sprak terecht over de samenwerking tussen verschillende ondersteuningsnetwerken. Ik heb er ook een aantal bevraagd. Dit komt er inderdaad ook uit in de zin dat de ondersteuningsnetwerken zich hebben gegroepeerd zoals wij dat hebben gevraagd in het decreet. Wanneer

zij voor die kleine types moeten werken, dan moeten zij vaak met scholen samenwerken vanuit type 7 of zo die niet rechtstreeks aangesloten zijn bij het netwerk. En dat geeft inderdaad moeilijkheden. Ik erken dus uw terechte bezorgdheid rond de samenwerking tussen sommige netwerken.

De ondersteuningsnetwerken geven mij aan dat ze het er soms moeilijk mee hebben. Ze vinden dit een onnatuurlijke opdeling. Sommige netwerken hebben moeilijkheden met de opdeling die wij hebben gekozen om de rugzakfinanciering te garanderen, en te garanderen dat bepaalde kinderen met bepaalde noden echt wel het geld en de nodige opvolging krijgen die ze nodig hebben, omdat ze zeggen dat ze voor die kleine types nog het medische model moeten hanteren en voor de andere types niet meer. Want we hebben gezegd dat de kinderen die nood hebben, worden ondersteund en dat we dat medische model verlaten. En als ze dan inderdaad nog met een andere school moeten samenwerken om die kleine types nog te kunnen voorzien van begeleiding, dan vinden ze dat eigenlijk een bemoeilijking van hun organisatie. Zij zeggen dat de verschillende regelgeving over die twee zaken onduidelijkheid brengt. En die brengt ook meer planlast in verband met de aanmeldingen voor de scholen.

Ik weet dus niet in welke mate we moeten herbekijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat het verschil in die regelgeving, het verschil in die afspraken, niet meer planlast genereert voor de aanmelding van scholen.

Bij de gesprekken met mensen vanuit het veld was er iets dat ik raar vond. Wij voorzien in extra middelen – nu 16,7 miljoen euro – en we hebben in nog andere middelen voorzien voor heel de organisatie. Ik dacht dat de prefinanciering van die middelen voor de ondersteuningsnetwerken wel zou lopen gedurende het eerste schooljaar, maar dat die nu ten einde was en dat ze nu wel de middelen hebben die zij moeten hebben. Ik hoor echter bij sommige ondersteuningsnetwerken dat zij nog altijd via die prefinanciering werken en dat dat hun goede uitbouw, hun praktische werking toch wel blijft compromitteren. Ik had dus graag enige duidelijkheid gekregen over hoe dat zit met die eventueel toch nog aanwezige prefinanciering.

Ik heb het al gehad over die aanmeldingsformulieren. De scholen geven dat ook aan. We zitten daar natuurlijk weer met een typisch gegeven. Blijkbaar werken ondersteuningsnetwerken met een bepaald aanmeldingssysteem en het CLB met een ander aanmeldingssysteem. Soms moeten scholen dus twee aanmeldingen doen om voor eenzelfde kind ondersteuning te krijgen. Ik vermoed dat dat natuurlijk de interne organisatie van de ondersteuningsnetwerken is en de interne organisatie van het CLB. Eigenlijk is dat dus hun keuze. Maar de scholen zijn daar wel de dupe van.

Een laatste opmerking van de scholen betreft de ankerfiguren. We hebben altijd gepleit voor ankerfiguren. Ik geloof dat in het decreet op de leerlingenbegeleiding ook stond dat we dat nog altijd belangrijk vinden. Maar door de manier waarop de ondersteuningsnetwerken zich georganiseerd hebben en ook de CLB's zich proberen in te voegen in dat organisatiesysteem, geven scholen aan dat ze meer dan één persoon hebben, zowel uit de ondersteuningsnetwerken als uit het CLB. Ze merken dat daardoor soms veel meer tijd verloren gaat aan verschillende overlegmomenten, omdat al die verschillende mensen steeds opnieuw van bepaalde zaken op de hoogte moeten worden gebracht. We hebben wel gekozen voor die ankerfiguren, maar ik denk dat we dat toch verder moeten evalueren.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een paar informatieve vragen die breder over de ondersteuningsnetwerken gaan en minder over de bijkomende middelen voor de kleine types, die we uiteraard positief vinden. We

horen bij het begin van dit schooljaar toch nog wel medewerkers uit de ondersteuningsnetwerken die aangeven dat er heel veel tijd gespendeerd wordt aan het reizen en dat het ingeven van al die verplaatsingen en die reiskosten toch nog altijd heel wat administratieve planlast met zich meebrengt. Hoe kan dat voorkomen worden? Zijn er een aantal good practices beschikbaar die misschien breder gedeeld kunnen worden?

Twee, los van het insourcen van kennis voor de kleine types in de ondersteuningsnetwerken, waar dat niet voorhanden is, verloopt dat op sommige plaatsen goed, zoals collega Krekels al aangaf, maar in een aantal andere regio's verloopt dat moeilijker. Is het eventueel mogelijk om centraal nog eens heel duidelijk te communiceren, over de netten heen, waar die kennis beschikbaar is? Blijkbaar is dat namelijk nog niet altijd overal even duidelijk.

Een informatieve vraag tot slot. Bij het begin van het oprichten van de ondersteuningsnetwerken waren er uiteraard wel wat groeipijnen en werden de ondersteuningsnetwerken hier en daar, los van de inzet van de medewerkers die er deel van uitmaken, oneerbiedig omschreven als 'vliegende brigades'. Hebt u er zicht op of dat nu beter loopt, nu we toch al in het tweede schooljaar zijn van het uitrollen van die ondersteuningsnetwerken?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Een korte vraag, minister. U sprak over de spijtige situatie dat sommige scholen meer middelen hebben dan de kinderen die ze nog moeten begeleiden en dat een aantal scholen op die centen, op die uren blijven zitten. Kunt u er een indicatie van geven hoeveel kinderen er nu begeleid worden in dat tussenjaar met middelen die eigenlijk door ondersteuningsnetwerken opgeleverd moeten worden, ingezet moeten worden, die ze niet gekregen hebben?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, heel kort. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat er goede maatregelen genomen zijn. De vraag bij de implementatie blijft natuurlijk: wat is de verantwoordelijkheid van de minister en wat is de verantwoordelijkheid van het onderwijsveld zelf? Ik denk wel dat de onderwijscommissie de voorbije maanden de rol gespeeld heeft die men ervan kan verwachten, namelijk de zorgen en de problemen die er zijn effectief signaleren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de aanvullende vragen. Eerst en vooral wil ik de problemen die we gehad hebben nog even duiden. Ik heb jullie verteld op welke manier die middelen verdeeld zijn. Dus eerst twee derde van de middelen op basis van die zesduizend en dan het laatste derde op basis van de drieduizend. Maar sowieso waren dat cijfers op basis van tellingen van twee jaar ervoor. Dus je kon eigenlijk niet precies weten of dat nu helemaal klopte of niet. Dus in dat overgangsjaar kan je eigenlijk de een-op-een rugzakfinanciering nog niet doen.

Collega Daniëls, u stelde voor om dat te koppelen aan het rijksregister. Wel, vanaf volgend jaar wordt er gekoppeld aan het rijksregister. Dat is ook de bedoeling in het nieuwe systeem. Maar dat kon nu nog niet. In het overgangsjaar was dat moeilijk om geregeld te krijgen.

Eind 2019, denk ik, zullen we moeten evalueren of die twee sporen al dan niet geslaagd zijn en of het niet beter is om tot één systeem te komen. Aanvankelijk hadden we natuurlijk één systeem. We hebben dan beslist om die kleintjes er opnieuw uithalen, tot tevredenheid van iedereen, denk ik. Je kunt niet alles persoonsvolgend maken, omdat we natuurlijk gezegd hebben dat de ondersteuning

die we bieden, ook leerkrachtondersteuning is. Het is niet alleen ondersteuning voor de leerling. Want soms, bijvoorbeeld als het gaat over kinderen met gedragsproblemen, is de ondersteuning van de leerkracht het allerbelangrijkste. Dat kan je niet zomaar één op één linken aan één kind. Dus we wilden net een beetje af van al die hokjes en al die labels voor kinderen. Daarom hebben we twee sporen. Ik denk dat je niet veel anders kan dan het nu zo te doen.

Wat ik wel enorm mis – en wat elke week opnieuw gemeld wordt door Leen – is dat scholen van type 2, 4, 6 en 7 eigenlijk hun expertise zouden moeten bundelen en ter beschikking stellen. Er is nog niet echt een cultuur van samenwerking. Mocht dat zo zijn, dan zouden we al een andere situatie hebben en hadden we nu wellicht in die overgangperiode ook die problemen niet gekend.

Die transitieperiode eindigt in 2020. De gon bouwen we jaar na jaar af omdat we geen shocktherapie hebben willen toepassen. Nog niet alle ondersteuningsnetwerken hebben vandaag de middelen waar ze recht op hadden omdat er ook nog een garantiefonds is van het GO!. U weet dat we het gingen doen op basis van het aantal leerlingen maar voor het GO! was er dan geen goede zaak. Jaar na jaar verschuift het dus een beetje en pas in 2020 wordt het volledig afgebouwd. Type 2 is er natuurlijk intussen al uit. Vandaar dat het nog niet helemaal is geregeld.

Het al of niet uitbetalen van onkosten is een keuze van de schoolbesturen.

Ik denk niet dat wij voor planlast zorgen. Een efficiënte organisatie loopt bij de ene makkelijker dan bij de andere. Het is goed om dat ook in de evaluatie mee te nemen en na te gaan hoe de zaken praktisch zijn geregeld en hoe men kan leren van elkaar.

Voor communicatie over de netten heen over expertise is er geen enkel probleem om ook onze kanalen ter beschikking te stellen om iedereen zeer goed te informeren. Je ziet ook hier dat het op sommige plaatsen goed loopt. Je ziet ook dat door de ondersteuningsnetwerken – en sommigen onder jullie hebben mij gewaarschuwd – sommige zaken netoverschrijdend een beetje afgebouwd zijn. Doordat we de publieke netten hebben verplicht om samen te werken, zie je hoe historisch goede samenwerkingsverbanden met het katholiek onderwijs plots onder druk zijn komen te staan. Goed, we zijn een richting ingeslagen.

Iemand vroeg of het dit jaar beter gaat dan het jaar voordien. Als ik voortga op mijn mailbox, dan gaat het spectaculair veel beter. Je ziet dat mensen expertise aan het opbouwen zijn. Ik heb ondersteuners ontmoet die zich vorig jaar afvroegen waar ze ingestapt waren en nu zeggen dat ze hun job doodgraag doen. Je voelt dat men ongelooflijk snel, vind ik, aan het groeien is in expertise opbouwen, in efficiënter organiseren. We hebben ook een opening gemaakt om de coördinatie toe te kennen. Dat is ook een goede zaak. Je kunt natuurlijk zeggen dat coördinatie slecht is, maar als er veel scholen zijn die samenwerken en die niemand hebben om de puzzel uit te tekenen, dan verlies je ook. Dan ben je soms ook met twee auto's naar eenzelfde school aan het rijden om twee verschillende leerlingen te begeleiden. Dat kan niet de bedoeling zijn.

We zien ook dat ondersteuningsnetwerken – en dat is een langzame evolutie – ondersteuners rekruteren die dicht bij de scholen wonen. Vorig jaar was het een plotse zoektocht naar ondersteuners en nu heeft mijn ook meer expertise opgebouwd. Ze vragen dat ook op het terrein: 'Laat ons alstublieft werken. Vind niet opnieuw nieuwe dingen uit. We hebben nu een nieuw systeem, er zijn verbeterpunten, maar geef ons wat tijd om onze job te doen en om ondersteuning te bieden aan de kinderen, geef ons geld' – wat we ook hebben gedaan.

We hadden middelen voor 9000 leerlingen. Er worden er zo'n 6000 begeleid. Zo waren we zeker dat er overschot is, en beduidend veel. We hebben ook gemerkt

dat er in type 7 heel veel overschot is, maar er was ook geen cultuur van delen tussen 7 en 2. Kan je verplichten om te delen? Misschien niet, maar als je weet dat je te veel 7 hebt uitgedeeld en te weinig 2 omdat je niet goed kon voorstellen hoeveel er zouden zitten, dan zou er volgens mij in solidariteit moeten worden gewerkt. De scholen die bij mij zijn geweest, waren type 2-scholen. In september hebben ze mij gevraagd wat ze moesten doen. Ik heb gezegd: 'Doe maar op 5,5. Ik geef u de garantie.' Ik heb me op een bepaald moment ook kwaad moeten maken. Als het 5,5 is, dan is het 5,5. Sommigen hebben nog geen ondersteuning geboden omdat ze het voorzichtigheidsprincipe hanteren. Anderen hebben gezegd: '5,5, we starten', ook al wisten ze dat ze niet genoeg uren hadden. Als je dan het voorzichtigheidsprincipe hanteert en ik geef 3,3 omdat men op bepaalde plaatsen middelen had voor 3,3, en het wordt plots netoverstijgend, dan moeten kinderen die al worden begeleid door bepaalde begeleiders die nog uren zouden bij pakken, worden begeleid door begeleiders die van elders komen om aan 5,5 te geraken. Dat is ook geen ideale situatie, tenzij men gewoon uren overdraagt. De netten bieden natuurlijk liever hun diensten aan, wat ook begrijpelijk is vanuit hun perspectief. Het zijn dus heel moeilijke discussies, die uiteindelijk goed gelukt zijn. Vanmorgen was er een schooldirecteur buitengewoon onderwijs uit Aalst bij mij die zei dat hij ook een tekort had, maar dat er solidariteit binnen het netwerk is toegepast waardoor hij middelen heeft gekregen van zijn collega's. Op heel veel plaatsen is het goed gelukt, maar op een paar plaatsen niet en dit is nu opgelost. Als het van mij afhangt, is dit niet voor herhaling vatbaar.

Er is een spoedtelling gebeurd. We hebben ook moeten dreigen met verificatie. Dat is niet leuk voor de scholen. We hopen dat we het nu, zoals collega Daniëls zegt, veel punctueler aan de leerling kunnen koppelen. Het principe is helder en makkelijk maar de uitvoering – en dat is ook typisch onderwijs – stuit altijd wel ergens op een paar praktische problemen die ook moeten worden opgelost. Ik bespeur toch, zeker na de doorbraak die er vorige week is gekomen, bij iedereen een absolute wil om het goed uit te werken zodat we niet meer voor zulke problemen komen te staan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u dat u ons voorstel om de middelen te koppelen – leerling, school waar hij is, de LARS-databank en de school buitengewoon onderwijs die hem begeleidt – aanvaardt. Ik denk dat het een hele oplossing is zodat niet het 'wheelen en dealen' van middelen moet ontstaan. Dat is belangrijk.

Ten tweede moeten de middelen gebruikt worden waarvoor ze dienen. Ik denk dat dat echt belangrijk is. De middelen kunnen ingezet worden voor ondersteuning van leerlingen en leerkrachten. Ik denk ook dat we daar maximaal naar moeten kijken, want dat is ook hetgeen wat leerkrachten vragen. Maar ik zie echter op het terrein dat men zegt dat de leerling niet meer begeleid mag worden en men voor systeembegeleiding moet gaan. Ook daar moeten we wijzen op wat het meeste nut heeft.

Largo, als student, wijst erop dat 16,7 miljoen euro inderdaad veel geld is, wat ook klopt, maar dat we dus wel moeten kijken dat die middelen ook hun effect bereiken. We moeten die leerlingen inderdaad ook ondersteuning bieden, zodat ze effectief kunnen slagen en leerwinst maken. Als dit niet zo is, moeten we ook durven evalueren om te kijken of buitengewoon onderwijs dan geen betere setting zou zijn, in het belang van de leerling, in het belang van de leerkracht, en in het belang van de medeleerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister. Wat de prefinanciering betreft, begrijp ik het goed dat hier in 2020 een einde aan komt? Is dat dan het schooljaar 2019-2020 of eigenlijk meer januari 2020 en dus het schooljaar daarna?

Dan het voorbeeld van type 7 en type 2: dit is inderdaad een heel mooi voorbeeld. Er zijn scholen buitengewoon onderwijs die de twee types hadden, en die natuurlijk die pot wel hebben samengelegd en er heel flexibel mee kunnen omgaan. Dat is wat andere ondersteuningsnetwerken soms missen, die die types niet hebben. Zij hebben niet die flexibiliteit en zeggen dat het systeem hen beperkt in de flexibiliteit. Eerlijk gezegd spelen zij ook een beetje met de uren ondersteuning. Sommige kinderen hebben meer dan hun 5,5 uur nodig, andere minder. Het is natuurlijk niet voor iedereen mogelijk om die pot samen te leggen, omdat niet iedereen met alle types samen aangesloten is.

Minister Hilde Crevits: Het enige dat ik daarop wil zeggen – en dit is van belang voor het verslag – is dat wij berekenen dat men theoretisch 5,5 maal x-aantal leerlingen moet krijgen. Maar de manier waarop de middelen ingezet worden, valt onder de autonomie van de school. Dus als de school over een leerling zegt dat hij maar twee uur nodig heeft – en ik zeg dit ook voor Largo – is dit perfect mogelijk. Als de school over een leerling zegt dat hij zeven uur nodig heeft, of na een of twee jaar zegt dat het al met veel minder begeleiding gaat, is dit het voorrecht van de school, samen met de begeleiders van de leerlingen. Het is dus niet zo dat iedereen automatisch een afdwingbaar recht heeft op 5,5 uur. Wij stellen echter wel de middelen ter beschikking om aan die 5,5 uur te geraken. Daarbinnen kan men dan spelen. Daarom is het zo van belang dat men inderdaad die potten kan samenleggen. We zaten in een situatie waarin sommigen maximaal slechts aan twee of drie uur kwamen, en dat is niet goed, dan kun je immers niet meer spelen.

Ik weet dat ik eigenlijk niet meer mocht reageren, maar dit wilde ik toch nog verduidelijken voor het verslag.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik ben toch heel blij dat u dit duidelijk stelt. Het is inderdaad soms een discussiepunt of het geven van ondersteuning strikt gevolgd moet worden en dat dit dan problemen zou geven.

Ik wou nog één zaak vermelden, ter afsluitende mededeling. Sommige onderwijsnetwerken geven aan dat ze het spijtig vinden dat ze pas mogen starten vanaf zorgfase 2. We hebben in het plan basisonderwijs dikwijls al gesproken over een eventuele versterking van die basiszorg. Het is voor mij nog eens een punt om te zorgen dat we voor het plan basisonderwijs daarop inzetten, zodanig dat de ondersteuningsnetwerken vanaf hun zorgfase 2 vlotter met hun ondersteuning kunnen starten.

Dank u wel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de impact van de nieuwe inschrijvingsregels op Brusselse kinderen en scholen – 2453 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, op 7 oktober hebt u laten weten dat er een akkoord is gevonden over de nieuwe inschrijvingsregels voor scholen. Dat

zijn inschrijvingsregels die voor Vlaanderen en Brussel gelden. Ik wil het vandaag over het Brusselse luik hebben. Ik ben er gerust in dat de commissie nog over het Vlaamse luik zal discussiëren, maar voor het Brusselse luik zit ik met een aantal vragen.

Ik wil beginnen met te zeggen dat we het doel van uw decreet wel ondersteunen, het doel om ervoor te zorgen dat er een goede mix zit in de klassen, om te zorgen dat de plaatsen zo eerlijk mogelijk verdeeld worden. Dit zijn goede doelstellingen. De vraag is natuurlijk: hoe bereiken we dat doel het best, en wat is daar het beste instrument voor?

Misschien moet ik heel even een paar dingen zeggen over de Brusselse context. Ten eerste heb je in Brussel naast de Nederlandstalige scholen ook de Franstalige scholen. Dat is een belangrijk element. Maar de realiteit is ook dat 50 procent van de kinderen thuis geen Frans en geen Nederlands spreekt, maar een andere taal. Ik wil niet dat er in onze stad morgen Turkse, Italiaanse of Spaanse scholen komen naast de andere, en dat we per taal scholen gaan maken. Dus we gaan ook voor die 50 procent anderstalige kinderen scholen moeten hebben. We hebben er alle belang bij om ze naar goede scholen te sturen en te zorgen dat ze Nederlands leren, omdat dat het Nederlands in onze hoofdstad zal versterken.

Ook van belang om mijn vraag te kaderen is dat er in Brussel nog steeds een scholentekort is. Deze Vlaamse Regering heeft een inhaalbeweging gedaan. Er zijn intussen meer scholen, maar er blijft een tekort. Dit betekent dat als je over voorrangsregels gaat praten, je niet enkel gaat praten over hoe we de kinderen het best over de scholen kunnen verdelen, maar dat je ook gaat praten over welke kinderen wel en niet terecht kunnen in de Nederlandstalige scholen. Het gaat dus niet enkel over voorrang, maar over wie er überhaupt nog binnenkomt. Dat speelt mee, omdat je in die context van een scholentekort zit.

Als je van daaruit vertrekt en je kijkt naar het systeem, dan zijn er een aantal positieve zaken, bijvoorbeeld dat er een centraal aanmeldingssysteem blijft. Hier is in Brussel al jaren op ingezet, er is geleerd uit de fouten van het verleden, en het is goed dat dat systeem er blijft. Ook heel positief is dat er één datum komt voor zowel de scholen in Brussel als in Vlaanderen. Want zeker in de Rand rond Brussel is er zeer veel verkeer van kinderen. Dus dat dit eenzelfde moment is en volgens eenzelfde systeem, is heel goed.

Toch zijn er een aantal valkuilen. Er wordt gesleuteld aan de dubbele contingentering en de voorrang voor Nederlandstaligen. Zeker voor het secundair onderwijs vrezen we dat er daardoor mogelijk meer segregatie komt. Vanuit de oppositie verwacht u dit misschien, maar ook vanuit het lokaal overlegplatform (LOP) Brussel wordt die bezorgdheid geuit. Ook daar vrezen ze dat we een achteruitgang krijgen van de sociale mix in Brussel als we dit toepassen, en dat dit geen goede zaak is. Dit zegt het LOP vooral op basis van het feit dat die dubbele contingentering geschrapt wordt. Ik begrijp waarom u dit doet in Vlaanderen en zegt dat we naar een systeem van loting gaan om dit op te vangen. In Brussel zit je echter met een andere dynamiek omdat je nog wel voorrangsgroepen hebt. En het schrappen van die dubbele contingentering in Brussel, waarbij scholen niet meer verplicht worden om een bepaald percentage kansarmen op te nemen, kan tot effect hebben dat er toch opnieuw veel meer segregatie zal komen. Dat zou jammer zijn, omdat we er de afgelopen jaren in Brussel eigenlijk in geslaagd zijn ieder jaar een betere mix te krijgen.

Iets anders wat me zorgen baart, gaat over de voorrangsgroep Nederlandstaligen. In Brussel is er in de Nederlandstalige scholen voorrang voor kinderen uit Nederlandstalige gezinnen. De vraag is wie u tot die groep rekent. Dat is geen detail. De vraag is: wanneer is iemand Nederlandstalig en wanneer niet? Net

zoals met het vorige decreet, wilt u met het nieuwe decreet kijken naar de taal van de ouders. Dat is iets wat we begrijpen als we te maken hebben met kinderen van 2 of 3 jaar, peutertjes. Zij zijn nog niet zo taalvaardig, dus dan kijkt men naar de thuistaal, naar de taal van de ouders. Voor het middelbaar is dat een heel andere situatie. Dan heb je de context waarbij kinderen die heel hun lagere school naar het Nederlandstalig onderwijs zijn geweest, die geslaagd zijn in het Nederlandstalig onderwijs, maar toch niet tot de groep Nederlandstaligen worden genomen. Waarom? Omdat het afhangt van hun ouders en de taal die hun ouders spreken.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) is er een resolutie gekomen, die aan u is overgezonden, om ook naar de taal van de kinderen te kijken, en niet enkel naar de taal van de ouders. Dat is een heel duidelijke vraag vanuit een heel brede meerderheid in Brussel om dat anders te doen. Het is ook een principekwestie. In ons Vlaams onderwijssysteem is er een belangrijk principe, namelijk dat alle kinderen gelijke rechten moeten hebben. Ongeacht je afkomst, ongeacht je thuissituatie, moet je gelijke kansen krijgen.

Dat principe betekent dat je gaat kijken naar de prestaties van kinderen. Je beoordeelt kinderen op wat zij bereiken, op wat zij doen, niet op wat hun ouders bereiken, of op wat hun ouders doen. Maar door te kijken naar het taalniveau van de ouders, krijg je de situatie dat je kinderen hebt die in het zesde leerjaar afstuderen, die thuis een andere taal spreken, maar die wel hun best hebben gedaan om Nederlands te leren, die hun best hebben gedaan om hun lagere school af te maken, en op het einde van het zesde leerjaar zegt men hun dan: 'Je hebt echt je best gedaan, je mag naar het middelbaar, maar toch ga je niet met dezelfde kansen naar het middelbaar als je Nederlandstalige klasgenootjes van wie de ouders Nederlands spreken. Niet omdat jij je best niet hebt gedaan, maar omdat je ouders hun best niet hebben gedaan.'

Dat signaal kunnen we in een Vlaams onderwijssysteem niet aan kinderen geven. Ik zeg het met enige emotie in mijn stem, omdat ik zelf een zoon heb die in het zesde leerjaar zit, naar het middelbaar gaat, en ik zie wat dat doet met de klasgenootjes. Ik zie wat het doet: mijn kind, met leerproblemen, die zijn stinkende best heeft gedaan om de lagere school goed te doen, en dan de boodschap krijgt: jij bent net niet evenwaardig met je klasgenootjes, je bent net niet in die voorrangsgroep. Dat is een signaal dat we niet mogen geven. We moeten kinderen die hun best hebben gedaan, belonen en volwaardig opnemen. Op dat punt hoop ik dat u het toch nog zult herzien en dat deze meerderheid dit stuk nog zal herdenken, omdat het geen detail is. Het maakt uit hoe je naar kinderen kijkt en hoe je kinderen kansen geeft en beloont voor de inspanningen die ze zelf leveren.

U komt daar voor een stukje aan tegemoet, want u zegt dat er voorrang is voor Nederlandstaligen, maar dat er voor 15 procent van de kinderen ook gekeken wordt naar hun schoolloopbaan. Ik vraag me af ... u komt ergens tegemoet. U erkent eigenlijk wel dat we toch moeten kijken naar de schoolloopbaan van de kinderen en naar de prestatie die kinderen hebben gedaan, maar waarom is dat dan een aparte groep? Waarom 15 procent? Waarom is dat dan gebaseerd op kinderen die negen jaar naar school gaan, want er zijn soms kinderen die een jaartje overslaan, en die komen dan weer niet in die doelgroep, of kinderen die pas in het tweede kleuterklasje instappen omdat er bijvoorbeeld geen plaats was, of om andere redenen, bijvoorbeeld omdat ze niet schoolrijp waren. Er zijn heel veel vragen over hoe u die 15 procent gaat bekijken. Ik hoop dat u daarover extra duiding gaat geven.

Nog iets waarover ik me zorgen maak, is de wisselwerking met de scholen in de Rand. Ik heb niet het gevoel dat heel sterk onderzocht werd wat deze nieuwe regels gaan doen. Kinderen en ouders in Brussel en de Rand houden zich niet per

se aan de grens van het gewest. Er zijn veel kinderen uit de Rand die naar Brussel naar school gaan en andersom. Wat we hier krijgen, is een systeem waarbij kinderen die in de Rand naar school zijn geweest, naar Brussel naar het middelbaar kunnen gaan of andersom, maar ook zelfs dat kinderen die van Aalst of Dendermonde komen, voorrang hebben op een Brusselse school ten opzichte van een kind dat naast de school woont, in functie van de taal van de ouders. Er zitten dus een aantal rare dynamieken in. Als in Brussel kinderen met anderstalige ouders geweigerd zullen worden in een aantal Nederlandstalige scholen, dan zullen zij waarschijnlijk niet naar een Franstalige school gaan, omdat ze die taal niet machtig genoeg zijn omdat ze uit het Nederlandstalig lager onderwijs komen. Het effect zal zijn dat ze dan naar het Nederlandstalige onderwijs zullen gaan, aanvankelijk in de Rand, en steeds verder. Je gaat eigenlijk een soort uitstroom krijgen van kinderen die in Brussel niet in een school terecht komen waar ze naartoe willen gaan en dus naar de Rand gaan. In de Rand, waar ook een capaciteitsprobleem is, worden ze dan geconfronteerd met kinderen die ook niet per se in de omgeving zijn. Dan mis je kansen om dat op een goede manier, zowel voor de kinderen als voor de ouders, te doen. Daarover heb ik het gevoel dat de bewegingen tussen de Rand en Brussel te weinig onderzocht zijn.

Dan kom ik tot mijn voorlaatste puntje. Het feit dat er eenzelfde datum is, zowel voor Vlaanderen als voor Brussel, is goed. Zo krijg je niet de situatie dat men eerst in Brussel gaat proberen en dan in de Rand, of andersom, maar is er één moment voor alle scholen. Dat is een heel goede zaak. In eerdere debatten die we daarover hebben gevoerd, hebt u gezegd dat u ook met de Franse Gemeenschap tot eenzelfde datum wilt komen, dat u wilt gaan kijken of in Brussel ook de Franstalige scholen naar zo'n systeem gaan. Daar wordt niet over gesproken, maar dat was wel iets heel positief. Uw engagement daartoe was heel belangrijk. Dat is ook iets waarvan ik hoop dat het nog kan lukken, dat we op die manier de verschillende systemen in Brussel meer op elkaar kunnen afstemmen.

Een laatste element gaat over de timing. Dit decreet moet nog naar het parlement komen, moet hier nog besproken worden. Het gaat nog eventjes duren volgens mij voor het hier passeert. Intussen gaat het wel in voor het volgend schooljaar. In Brussel hebben de LOP's al gezegd dat ze uitstel zullen vragen. Maar het betekent ook dat bijvoorbeeld de infodagen die nu lopen, moeten worden uitgesteld. Ik heb vandaag zelf ook zo'n brief gekregen waarin staat dat de infodag voor het middelbaar onderwijs niet kan doorgaan, omdat men niet weet wat de regels zullen zijn. Het LOP zegt ook dat de ouders moeten worden geïnformeerd, dat het zijn software moet aanpassen, enzovoort, maar dat het niet weet volgens welke regels. Over de timing om dat dit schooljaar nog in orde te brengen, is het ongelooflijk in paniek. Nu is de schrik wat dat gaat geven. Ouders vragen zich ook af hoe het nu zit, wat het betekent, enzovoort. Er is heel veel onduidelijkheid en chaos en dus ook een officiële vraag van het LOP om dit uit te stellen. Mijn vraag aan u is of u effectief die datum zult uitstellen, dan wel of u er toch naar streeft om dit schooljaar met het nieuwe inschrijvingssysteem te werken voor kinderen die volgend schooljaar naar het middelbaar gaan. Hebt u ook nagegaan wat de impact is van de inschrijvingsregels in Brussel? Kunnen er misschien andere effecten spelen dan in Vlaanderen? Hoe hebt u de mogelijke impact van dit systeem op de sociale mix onderzocht? Ik ga ervan uit dat u studies hebt gedaan die zeggen dat mijn vrees onterecht is en dat u dat kunt staven, maar dan wou ik graag weten welke die zijn en op wat u zich baseert.

Minister, ik vraag me af waarom kinderen die de lagere school in het Nederlands hebben gevolgd, als een aparte groep worden beschouwd en niet in de groep van de Nederlandstaligen worden opgenomen.

Op welke basis is het percentage voor de voorrang in deze groep op 15 procent gezet? Welke wetenschappelijke basis is er om dat op 15 procent te zetten?

Waarom is de duurtijd negen jaar? Wat doet u dan met kinderen die een jaar hebben overgeslagen of die het eerste jaar van het kleuteronderwijs niet hebben gevolgd? Hoe wordt hiermee omgegaan?

Welke impact verwacht u op de samenstelling van de schoolpopulaties? Het is ongelooflijk belangrijk dat we in onze scholen een mix met betrekking tot taal en achtergrond hebben. Hoe zult u voor deze mix zorgen? Die mix moet niet enkel worden behouden, maar moet ook worden versterkt.

Hoe zult u de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) hierbij betrekken? De VGC is een belangrijke partner voor uw onderwijsbeleid in Brussel. Ik heb de vergadering van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie over dit thema gevolgd. Daaruit is niet enkel gebleken dat het College van de VGC hier zo goed als niet bij betrokken is, maar ook dat de VGC het eens is met deze regels. Dat baart me zorgen, want we moeten in een goed partnerschap voor dat onderwijs zorgen. Als het College van de VGC stelt hier niet in te geloven, maak ik me zorgen over de wijze waarop de Vlaamse overheid en de VGC samenwerken.

Een laatste vraag is of u overleg hebt gehad met de Franse Gemeenschap om na te gaan of eenzelfde inschrijvingsdatum voor de Franstalige scholen mogelijk is. Wordt eventueel een gezamenlijk platform overwogen? Ik vrees dat uw antwoord zal zijn dat u wacht op de Franse Gemeenschap om een aantal stappen te zetten. Hebt u er zicht op dat die stappen zullen komen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Van den Brandt, in het basisonderwijs blijft de huidige regelgeving bestaan. Toen ik uw vraag om uitleg las, had ik de indruk dat u niet correct geïnformeerd bent. Ook de dubbele contingentering en de werking van het lokaal overlegplatform (LOP) blijven in het lager onderwijs in volle omvang bestaan. Daar mag geen enkele twijfel over bestaan. Wat we in het basisonderwijs wel wijzigen, is dat scholen die leerlingen willen kunnen weigeren, voor een digitaal aanmeldingssysteem moeten kiezen. We willen niet dat een school die leerlingen weigert, kan weigeren omdat iemand met blond haar er niet thuis hoort en iemand met bruin haar er wel thuis hoort. Dat kan niet. We willen op dat vlak maximale transparantie. Gelet op de grote spanningen die er in Brussel zijn, willen we de voorrang voor kinderen van Nederlandstalige ouders in Brussel op 65 procent zetten.

In het secundair onderwijs wordt het anders en wijzigen we meer. We voeren een standaardalgoritme in dat moet helpen de beschikbare capaciteit te ordenen en toe te wijzen. Ik heb in het Vlaams Parlement over alle partijgrenzen heen met aandrang horen pleiten voor een enkele inschrijvingsdatum. Ik heb daarop geantwoord dat een inschrijvingsdatum goed is, maar dat dit op zich niet alle problemen zal oplossen. Ik wil dat er niet meer wordt gekampeerd en dat we een aantal zaken onder de loep nemen.

We hebben geprobeerd een totaaloplossing te vinden. Dat is niet enkel een oplossing voor de grote verschillen in de inschrijvingsdata, waardoor kinderen de stoeltjes van anderen op meerdere plaatsen bezet houden. Daar is komaf mee gemaakt. Bovendien hebben we ook een compromis bereikt over de effecten van de dubbele contingentering. Daar is heel veel commentaar op gegeven. In Gent is verklaard dat de dubbele contingentering een mega-effect heeft. In Antwerpen is verklaard dat er geen effect is. Afhankelijk van de interpretatie van de cijfers komen we tot een groter of een kleiner effect. De Vlaamse Regering heeft de keuze gemaakt om, naast de voorkeur van de ouders, ook het toeval als ordeningscriterium te gebruiken. Dat betekent dus een lottrekking. Dat is een transparant systeem waarin elke leerling, ongeacht de indicatoren waaraan hij of zij al dan niet voldoet, evenveel kans heeft op een plek in de school van keuze. Die keuze sluit

willekeur door de scholen uit en zal de leerlingen spreiden. Elke school die vanwege de capaciteit leerlingen moet weigeren, zal worden verplicht aan te melden. Dat is een belangrijke en grote stap voorwaarts, niet enkel omdat we geen kampeerrijen meer willen, maar ook omdat we de regels objectiveren en vereenvoudigen.

Mevrouw Van den Brandt, volgens u krijgen vanwege de voorrangsgroepen niet alle kinderen in Brussel, in tegenstelling tot de kinderen in Vlaanderen, tegelijkertijd toegang tot het lotingsysteem. Ook op dit vlak wil ik een en ander verduidelijken.

Ten eerste krijgen broers en zussen, alsook de kinderen van personeelsleden, ook in Vlaanderen voorrang op alle andere leerlingen. Dit is het geval in het basisonderwijs en in het eerste jaar van het secundair onderwijs.

Ten tweede wordt de dubbele contingentering ook in Vlaanderen toegepast in alle aanmeldende scholen in het basisonderwijs. In de toepassing van de dubbele contingentering wordt rekening gehouden met de voorrangsgroepen.

Ten derde vervalt de dubbele contingentering in het secundair onderwijs. Leerlingen worden nu sneller dan vroeger gelijkgesteld voor de toekenning van plaatsen op basis van toeval en lottrekking. Dit geldt ook binnen de voorrangsgroepen van 65 procent en 15 procent.

Ten vierde zullen in principe ook de leerlingen die onder de voorrangsgroepen van 65 procent en 15 procent vallen in dezelfde periode als de overige leerlingen worden aangemeld. Uiteraard worden de voorrangsgroepen bovenaan geordend. Het zijn immers voorrangsgroepen. De toegang tot het aanmeldingssysteem zal echter voor alle leerlingen gelijk zijn.

Scholen kunnen er ook voor kiezen voor 20 procent van de capaciteit voorrang te geven aan een ondervertegenwoordigde groep. Die keuze is vrij. Wat de dubbele contingentering betreft, heb ik vroeger veel opmerkingen over de beperkte keuze gekregen. Nu laten we dat vrij.

Mevrouw Van den Brandt, wat uw vragen over de wisselwerking met de Vlaamse Rand betreft, wijs ik erop dat die wisselwerking er sowieso zal zijn. Die wisselwerking is er in elke grootstedelijke context, ook in Gent en Antwerpen.

Je zou kunnen werken met criteria waarbij Vlaamse kinderen voorrang krijgen in Vlaamse scholen, en Brusselse kinderen in Brusselse scholen. Maar volgens mij is dat eigenlijk niet wat u wenst. Brussel is geen enclave, gelukkig maar. In- en uitstroom van en naar de Rand zal er altijd zijn, zeker in ons secundair onderwijs. En bovendien willen we ook dat de schoolkeuze zoveel mogelijk gerespecteerd wordt.

De parlementairen van de meerderheid zijn ook aan het uitklaren in welke mate we een gelijkaardige regeling voor die Vlaamse Rand moeten kunnen voorzien, en of die 20 procent, zoals we ze ingeschreven hebben, daarvoor volstaat.

Wat uw tweede vraag betreft, over kinderen die hun lagere school in het Nederlands afgelegd hebben: de Vlaamse Regering heeft er blijvend voor gekozen om rekening te houden met de taalkennis van de ouders, in lijn met het uitgangspunt voor het basisonderwijs. Ouders vormen een ongelooflijk belangrijke schakel in de communicatie met de school, zeker ook in ons secundair onderwijs. We willen die inspanningen van anderstalige ouders die Nederlands leerden gedurende de periode dat hun kinderen in het Nederlandstalig onderwijs zaten, valoriseren. Op die manier wil de Vlaamse overheid het signaal geven dat de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind het verschil kan maken, en wil ze de

ouders daarvoor ook belonen. De ouders hebben dan trouwens al negen jaar de tijd gehad om het Nederlands een beetje onder de knie te krijgen.

Daarnaast geven we ook voor het eerst voorrang aan kinderen van wie een van de ouders het Nederlands niet voldoende machtig is, maar die wel negen jaar Nederlandstalig onderwijs volgden. De Vlaamse Regering is dus niet doof gebleven voor de vraag vanuit de Vlaamse Gemeenschapscommissie om voor deze groep een voorrang te voorzien. Het gaat hier ook expliciet om 15 procent voorrang voor leerlingen waarvan de ouders zich níét hebben aangemeld in de voorrang voor Nederlandstaligen.

De Vlaamse Regering blijft wel achter het principe staan dat er eerst voorrang moet worden gegeven aan de leerlingen met minstens één ouder die het Nederlands voldoende machtig is, en daarna aan leerlingen die niet in de eerste voorrangsgroep vallen, maar die wel negen jaar Nederlandstalig onderwijs hebben gevolgd.

Ik wil ook nog meegeven dat we deze evolutie ook niet mogen onderschatten: van een voorrang op basis van de thuistaal van het kind, zijn we geëvolueerd naar een voorrang voor kinderen waarvan een ouder het Nederlands machtig is – ook al spreekt die ouder de taal niet met het kind. En nu voegen we daar nog een expliciete groep aan toe van leerlingen die zelf de taal machtig zijn – ook al is dat niet het geval voor de ouders.

Wat de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) betreft: ik houd uiteraard de vinger aan de pols bij de stakeholders van het onderwijs. Daar horen ook de lokale besturen bij. De VGC staat voor mij op dezelfde voet als andere lokale besturen van grote steden. Er is geen formele inspraakprocedure voorzien maar ik onderhoud goede contacten.

Daarnaast moet er in de Vlaamse Regering altijd minstens één minister zijn uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Elke goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt dus ook mee door een Brusselaar genomen, en dat is hier in dit geval collega Sven Gatz.

Wat heb ik gedaan? Ik heb onmiddellijk na het bereiken van het akkoord binnen de Vlaamse Regering, de schepenen van Onderwijs van Gent en Antwerpen en collega Guy Vanhengel uitgenodigd op mijn kabinet. Zij zijn daar ook geweest, samen met de kabinetschefs, en we hebben heel lang samengezeten om te kijken wat de beslissingen zijn, en om daar een aantal maatregelen in te nemen. Ik besef zeer goed dat volgend schooljaar een overgangsjaar is, maar dat betekent niet dat we in dat overgangsjaar niets gaan doen. Voor mij is het het een of het ander. Anders krijgen we volgend jaar opnieuw allerlei commentaren op het gebrek aan een inschrijvingsdatum enzovoort – iedereen heeft mij opgeroepen om daar een einde aan te stellen. Ik heb er begrip voor dat bepaalde software-toepassingen moeilijk te realiseren zijn; daar zoeken we op dit ogenblik een oplossing voor. De parlementsleden maken nu werk van die regels, al zijn die natuurlijk nog niet door het Vlaams Parlement goedgekeurd – ze gaan daar straks misschien nog iets over zeggen. Dan kan er zo snel mogelijk een decreet worden ingediend, net omdat we willen dat er snel zekerheid is. Maar de principes liggen vast.

Wat met de Franse Gemeenschap? Het onderwijs van de Franse Gemeenschap in Brussel volgt een andere tijdslijn. In een eerder debat in deze commissie over hetzelfde thema heb ik aangegeven dat we naar één tijdslijn willen gaan voor Vlaanderen en Brussel, en als het kan, ook samen met onze Franstalige vrienden. We hebben dat bekeken, en het lijkt me niet opportuun om een gezamenlijk platform te creëren, aangezien zij met een inschrijvingsdecreet werken dat zeer verschillend is van dat van ons.

Er wordt namelijk gewerkt met een samengestelde index op basis van zes criteria, waaronder de afstand tussen de basisschool die het kind bezocht en de gewenste secundaire school, de afstand van de woonplaats tot de secundaire school, het feit of de gewenste secundaire school ook immersie in dezelfde taal voorziet, enzovoort. Dat is dus totaal verschillend.

Collega Van den Brandt, we hebben heel lang gediscussieerd – en u stak toen wat emotie in uw taalgebruik – over die campusvoorrang. Daarmee zou men natuurlijk ook veel kunnen oplossen. Je zegt dat we bijvoorbeeld voorrang zouden kunnen geven aan de vrienden in de klas.

Elke Van den Brandt (Groen): Niet alle scholen hebben een middelbare opleiding.

Minister Hilde Crevits: Maar de reden waarom we dat niet doen, is net omdat we graag hebben dat het nabijheidscriterium voor scholen in het lager onderwijs geldt. Als je een campusvoorrang in het leven roept, kom je in een situatie waarin ouders heel bewust gaan kiezen voor een bepaalde school die een campus lager onderwijs heeft, in de wetenschap dat hun kinderen daar dan zeker naar het secundair kunnen gaan. Ten tweede heeft die lottrekking sowieso soms moeilijke gevolgen. We zien dat nu ook in Gent of in Antwerpen, waar bepaalde groepen ouders voorrang geven aan school X, en waar bepaalde kinderen wel, en andere kinderen net niet die voorrang krijgen. Die situaties zullen zich blijven voordoen. Als je meer kinderen hebt die zich aanmelden voor een bepaalde school dan dat er beschikbare plaatsen zijn, moet je sowieso keuzes gaan maken.

Een tijdslijn voor het Brusselse Nederlandstalige onderwijs afstemmen op het Franstalige, zou ook betekenen dat ik een andere tijdslijn zou hanteren voor Vlaanderen en het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. En dat zie ik eigenlijk ook niet zitten. Ik vind het belangrijk dat we voor ons Nederlandstalig onderwijs één tijdslijn hebben, en ik denk dat dat de komende weken ook verder uitgeklaard zal worden, en dat dat hopelijk ook heel snel aan bod zal komen in het Vlaams Parlement.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, op heel veel van mijn vragen hebt u heel ontwijkend geantwoord.

Waarom 15 procent en waarom negen jaar? Daar hebt u niet op geantwoord. U hebt gewoon herhaald dat u dit zult doen, maar er zijn praktische vragen bij. Vanwaar komt die 15 procent? Vanwaar komt die negen jaar? Waarom niet werken met zes jaar, aangezien er geen schoolplicht is in de kleuterschool en aangezien sommige kinderen een jaartje overslaan en dus niet aan negen jaar kunnen komen. Ik blijf op dat vlak dus met vragen zitten.

U hebt ook gesproken over de impact op de sociale mix, maar de antwoorden die u geeft, zijn een beschrijving van hoe het in Vlaanderen is. Het was net mijn punt dat je in Brussel een andere context hebt. Je hebt eerst een voorrangsrunde voor broers en zussen, net zoals in Vlaanderen, maar je hebt ook de Nederlandstaligheid. Wat is de realiteit? In heel veel scholen is er, nadat de voorrangsgroep Nederlandstaligen is gepasseerd, geen plaats meer. Doen alsof je daarna met de lottrekking nog evenveel kans hebt, klopt niet. Ook de mix binnen de voorrangsgroepen is van belang. Die wordt nu vrijwillig en niet meer verplicht, maar u weet toch ook wel welke dynamiek er dan in een aantal scholen speelt als ze die sociale mix niet meer moeten nastreven? Een aantal scholen heeft daar niet per se goesting in. Dat is jammer, want het is in het belang van onze kinderen om die sociale mix te houden.

In uw antwoord zegt u dat u ouders wilt belonen die Nederlands leren. Ik ben het daarmee eens. Als kinderen naar een Nederlandstalige school gaan, dan moet je het engagement vragen van die ouders dat ze Nederlands leren. U zult mij daar niet op horen afdingen. Er moet daarvoor in een aanbod worden voorzien, en dat is er ook in het Huis van het Nederlands. Ouders die dat doen, moet je belonen, en achter ouders die dat niet doen, moet je zitten. De vraag is of dit als criterium moet worden genomen om een kind voorrang te geven. Op die manier ga je volledig voorbij aan de inspanningen van het kind zelf. Een kind van 12 jaar dat succesvol zijn lagere school heeft afgelegd, beoordelen op basis van het feit of de ouders hun best hebben gedaan, is niet fair tegenover dat kind. Zoek andere instrumenten om ouders te belonen of te straffen als ze het engagement al dan niet aangaan om Nederlands te leren, maar zorg ervoor dat kinderen die Nederlandstalig zijn, in een inclusieve samenleving worden meegenomen. Indien we zeggen dat de Vlaamse Gemeenschap inclusief is en dat we iedereen die openstaat voor onze taal willen opnemen, dan moeten we dat ook doen met die kinderen.

U zegt dat het alternatief campusvoorrang is. Neen, het alternatief is niet campusvoorrang want er zijn heel veel kinderen die op een school zitten waar er geen middelbaar is. Campusvoorrang heeft dus ook een aantal nadelen, hoe aantrekkelijk het ook is voor een aantal scholen. Het is niet fair voor lagere scholen waar geen middelbaar aan is. De oplossing voor ons is ervoor te zorgen dat alle kinderen die Nederlands kennen, in de voorrangsgroep Nederlandstaligen zitten. Dat is ook de vraag die vanuit de VGC is gekomen. Enkel op die manier worden kinderen die hun best doen, beloond voor hun inspanningen. Daarna kunnen er systemen zijn voor de ouders, maar ik vind dat een apart element.

Minister, ik had u ook gevraagd of u impactanalyses met betrekking tot de sociale mix hebt gedaan. Ik herhaal dat niet alleen ik of Groen daar bezorgd om zijn, ook het LOP vreest dat dit in Brussel een negatieve impact kan hebben op segregatie. Er is een andere context dan in Vlaanderen, waar iedereen effectief met lottrekking evenveel kans heeft en er wellicht evenveel sociale mix zal zijn. Ik wil daar niet te veel uitspraken over doen, omdat ik het heel bewust over Brussel wil hebben. In Brussel zit je met een heel grote groep die onder die voorrangsregels valt. Lottrekking komt er op een andere manier binnen. Er zijn zelfs Nederlandstaligen die in die voorrangsgroep zitten die geen plaats vinden in hun school. In Brussel zijn die voorrangsregels niet enkel een manier om een sociale mix te creëren, maar effectief ook een instrument om jongeren al dan niet een plaats te geven op een Nederlandstalige school. Dit is geen 'fait divers', maar iets cruciaal dat over wezenlijke zaken gaat.

Over de link met de Rand hoor ik u zeggen dat u geen Brusselse enclave wilt. Absoluut niet. Kinderen mogen van mij naar een school gaan 50 kilometer verder als dat de keuze is, maar we moeten wel kijken wat de impact zal zijn. Dit decreet veranderen zal impact hebben op scholen in Brussel en scholen in de Rand. We moeten ons daarvan bewust zijn om te vermijden dat we na vijf jaar een evaluatie moeten doen en vaststellen dat de sociale mix achteruit gegaan is en dat er een veel grotere uitstroom is naar de Rand, die daar niet op voorbereid was.

Ik hoop toch nog op een paar extra vragen antwoord te krijgen. Ik hoop vooral dat u ingaat op de vraag van het LOP voor een jaar uitstel. U hebt het over de ontwikkeling van software. In Brussel is die software er. Er is geen kamperen meer in Brussel. Dat is al jaren geleden afgeschaft, dankzij de Vlaamse Gemeenschapscommissie die een sluitend systeem heeft uitgewerkt, met vallen en opstaan, met kinderziektes, maar het is er. Ouders moeten worden geïnformeerd en het systeem moet worden aangepast. Het zou heel jammer zijn om een goedwerkend systeem niet een jaartje langer in werking te laten en een onzeker

systeem te krijgen waarbij heel veel onduidelijkheid is. Ik hoop dat u minstens het jaar uitstel dat het LOP vraagt, wilt toekennen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Eén thema met betrekking tot Brussel en bij uitbreiding met betrekking tot het inschrijven is in de uitgebreide vraag van mevrouw Van den Brandt niet aan bod gekomen, maar is voor onze fractie minstens even cruciaal als een goed uitgewerkte, nieuwe inschrijvingsregeling, namelijk de capaciteit. Op heel veel plaatsen in Vlaanderen en ook in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zitten heel veel schoolbesturen en lokale besturen te wachten op een seintje met betrekking tot extra middelen voor capaciteit secundair onderwijs. Het zou goed zijn mocht u enige timing kunnen geven over wanneer er witte rook te verwachten is op dat vlak.

Ik sluit mij aan bij mevrouw Van den Brandt als ze pleit voor een gezonde timing. Het parlement moet op een vlotte manier het bereikte compromis omzetten naar een goed voorstel van decreet. Dat is cruciaal. Ander aspect is de invoering ervan. Er komen niet alleen signalen uit de VGC en het Brusselse LOP, maar ook vanuit andere plaatsen in Vlaanderen om bij de operationalisering geen chaos te creëren en eventueel te werken met een gefaseerde invoering. Mocht dat op de tafel komen, hoe zou u daarover nadenken?

Als ouders van kinderen in het lager onderwijs bewust kiezen voor scholen van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel, dan maakt hen dat eigenlijk lid van die Vlaamse Gemeenschap van bij de inschrijving.

Dat is een uitdrukkelijke keuze. Ik denk dat je moeilijk een meer uitdrukkelijke keuze kunt maken als volwassene dan je kind in te schrijven en er daarmee uitdrukking aan te geven dat je niet alleen vertrouwen schenkt aan de scholen van de Vlaamse Gemeenschap, maar dat je eigenlijk ook, zeker als je dat cultuurhistorisch bekijkt, tot die gemeenschap toetreedt. In ieder geval geef je je kinderen daarmee de kans om hun toekomst uit te bouwen in die gemeenschap.

Het lijkt mij logisch dat er, behalve een criterium invullen met negen jaar, daar een termijn op plakken, misschien andere opties zijn, zoals het behalen van het getuigschrift A of B in het Vlaams onderwijs of in de scholen van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Dat lijkt ons in dezen misschien zelfs een beter alternatief. Minister, wat denkt u daarvan? Is dat een valabele piste, waarop we verder kunnen werken?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, in deze vraagstelling van mevrouw Van den Brandt werden er terechte, pertinente vragen gesteld. Ik ga mee in een heel stuk van het verhaal. Wanneer we kinderen in ons Nederlandstalig onderwijs opvoedingskansen, leerkansen geven, moet er een continuüm zijn.

Minister, een van de grote uitdagingen hierbij is niet zozeer het verhaal van inschrijvingen, maar wel het verhaal van capaciteit. En ik zeg hiermee niet: los het maar gewoon op, want het is een gemeenschappelijk, algemeen probleem. Neen. We spreken hier over voorrang. En wanneer de groep van voorrang groter of even groot is dan uw capaciteit, dan kun je niet meer over voorrang spreken. Dat wil ik eigenlijk aantonen.

Vind ik dat kinderen die de basisschool in het Nederlandstalig onderwijs hebben doorlopen, alle rechten moeten krijgen? Jazeker. Ik wil niet dat kinderen op 12-jarige leeftijd aan hun lot worden overgelaten. Ongeacht hun afkomst, laat dat duidelijk zijn. Maar het is wel belangrijk dat we voldoende capaciteit hebben. We

weten ook dat op dit moment de capaciteit verschilt van school tot school. En dat is niet alleen in Brussel zo, het is Vlaanderenbreed. Er zijn nu eenmaal scholen die populairder zijn, terecht of onterecht. Maar daar ligt het spanningsveld.

Ook mijn fractie is bereid om mee naar oplossingen te zoeken. Laat het duidelijk zijn: het klinkt misschien wat kort door de bocht, maar diegenen die heel doelbewust, ook vanuit hun achtergrond, kiezen voor de Vlaamse Gemeenschap, krijgen alle kansen. Ook de nieuwkomers krijgen alle kansen. Maar laat ons niet de fout maken capaciteit en voorrang op dezelfde manier te bejegenen. We moeten dus vooral inzetten op meer capaciteit, zodat voorrangsregels in dezen eigenlijk niet nodig zouden moeten zijn. Dat is mijn oproep. Verder wil ik mee zoeken naar oplossingen opdat alle kinderen optimale kansen kunnen krijgen, ook in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik sluit mij in dezen aan bij de collega's. We bekijken zeer grondig wat de voorliggende voorstellen zijn. U vraagt om de nodige aandacht te schenken aan een aantal knelpunten die u zelf ziet. Het is belangrijk om te bekijken hoe wij hier een decreet kunnen behandelen dat ook in Brussel een stap vooruit is. U zegt: qua uitvoering moet het ook een haalbare kaart zijn. Het is belangrijk dat er, niet enkel voor Brussel, maar ook voor de andere centrumsteden, wordt bekeken in welke mate een aantal zaken onmiddellijk kunnen worden geoperationaliseerd en voor welke zaken er meer tijd nodig is. Dat element is heel belangrijk.

U spreekt over de effecten van de voorliggende zaken. Het is belangrijk om een aantal cijfers te bekijken van de effecten die het zou kunnen hebben, zodat we het decreet hier met goede informatie kunnen behandelen. Ik ondersteun de vragen die u stelt volledig. We zullen dat in alle ernst opnemen en daarin de juiste keuzes maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Van den Brandt, ik dacht dat mijn antwoord duidelijk was, maar voor u was het blijkbaar niet duidelijk genoeg.

Ik vind het echt cruciaal dat we zo snel mogelijk overal, Vlaanderenbreed, tot helderheid komen wat betreft die inschrijvingen in het secundair onderwijs – ik spreek nu niet meer over het basisonderwijs. Ik denk dat u het daarmee eens bent. Ik heb uw fractie aangehoord, die zei: start dan toch tenminste met die ene datum, zodat mensen niet de plaats van een ander innemen. Want dat gebeurt nu. Ook in Brussel en de rand van Brussel zijn er problemen op dat vlak.

Ik wil niet – en dat zeg ik met de hand op het hart – dat er volgend jaar, of nu in het najaar, chaos is. Dat is voor mij de grens. Dit dossier heeft voor mij nog maar weinig te maken met partijpolitiek. Ik wil dat het op een fatsoenlijke wijze wordt ingevoerd. We hebben een compromis. Ik heb u een aantal zaken horen zeggen die ik niet goed vind, maar daarop zal ik straks ingaan. Ik denk dat u een aantal van de lijnen begrijpt die we proberen uit te zetten. Ik wil dat het in alle ordentelijkheid gebeurt. Mocht u denken dat het mijn bedoeling is om Brussel volgend jaar in diepe miserie, in chaos te storten, en dan te zeggen: het is de schuld van Brussel. Nee, dat ga ik niet doen. Dat wens ik niet.

Men heeft inderdaad gevraagd om een jaar uitstel te krijgen. U moet begrijpen dat ik ook niet zo blij ben met die vraag. Want ik wil net duidelijkheid scheppen en die tijdslijn minstens al in het leven roepen. Dat uitstel en de vragen daarrond hebben ook te maken met een aantal praktische vragen. Zo heeft Gent mij gevraagd om een jaar te wachten. Want in principe konden zij weg met de 20 procent, de voorrangsregeling. Maar dat blijkt in het softwareprogramma toch voor wat moeilijkheden te zorgen. Ook daar wil ik geen chaos. We moeten dat

dus wel met een open blik durven bekijken. Als je die 20 procent operationeel wil maken, maar je wordt softwarematig in de onmogelijkheid gesteld om dat te doen, is dat ook geen gelukkige situatie. Dat wil ik dus ook niet.

Die zaken zijn we nu aan het nagaan, ook voor Brussel. Dat is het praktische luik van het geheel en ik denk dat de parlementsleden dit ook zo ervaren.

Collega De Ro, binnen de Vlaamse Regering hebben we ook gediscussieerd over de keuze tussen een getuigschrift of die negen jaar. Wat mij zorgen baart, is dat 95 procent van de leerlingen dat getuigschrift basisonderwijs heeft. Dat is een enorme groep. Als je dan 15 procent voorrang geeft aan een enorme groep, wat is dan het effect van die 15 procent nog? Daarom is dat criterium van die negen jaar er gekomen. Ik ben bereid om over andere pistes na te denken. *(Opmerkingen van Jo De Ro)*

Het mooie aan dat criterium was voor mij echter dat we daarmee ook naar een hefboom proberen te zoeken om kleuters naar de kleuterklas te sturen. Dan geven we toch dat signaal. Ik begrijp dat dat misschien ook wel andere effecten heeft, dus voor mij is het geen probleem dat u er nog eens over nadenkt, maar de knoop moet wel doorgehakt worden. Ik zou niet zonder oplossing willen stranden. We hebben er nu een, waar de regering mee akkoord gaat, dus ik wil vooruit.

Collega Van den Brandt, we zijn die zaken nu aan het bekijken. Grote studies over eventuele effecten van de dubbele contingentering zijn er niet, wel over het effect op de sociale mix. Dat laatste zorgt trouwens voor een tweede grote debat, namelijk over het positieve effect op de onderwijs carrière van kinderen die beter gemixt worden. De resultaten van die studie zullen we pas veel later zien. U weet dat we nu een longitudinaal onderzoek uitvoeren bij zesduizend leerlingen secundair onderwijs. Pas na dat onderzoek zullen we kunnen bepalen wat de effecten van alle maatregelen zijn. Op dit moment kan ik geen grote wetenschappelijke studies voorleggen om te bepalen of dat de beste keuze is of niet, aangezien die er gewoon niet zijn.

Je kunt de vraag natuurlijk ook in de omgekeerde richting stellen. Moet je zo'n maatregel per se nemen? Wij hebben beslist om de maatregel in het lager onderwijs te behouden, omdat die daar werkt. In het secundair onderwijs wijzigen we de regels, omdat er heel veel kritiek kwam op het feit dat Nederlands als thuistaal geen criterium was waarop de dubbele contingentering geënt was. Er zijn slechts twee of drie criteria, die niet helemaal gelijklopen met de socio-economische status (SES).

We hebben dan ook beslist om de scholen hierin de vrijheid te geven. Het LOP kan het initiatief nemen om die 20 procent in te vullen. Volgend jaar is in elk geval een overgangsjaar, dus het is niet zeker of dat volgend jaar dan wel een jaar later al kan. De parlementsleden zullen dus moeten uitmaken of de huidige situatie kan blijven bestaan.

Collega's De Ro en Van Dijck, wat de link met de capaciteit betreft, ben ik het uiteraard met jullie eens, als jullie zeggen dat er een capaciteitsprobleem is. Ik zie echter dat wij – en daar ben ik ook trots op – met de Vlaamse Regering veel middelen hebben vrijgemaakt om in Brussel scholen bij te bouwen. Ook collega Guy Vanhengel en de Vlaamse Gemeenschapscommissie hebben grote inspanningen geleverd om bij te bouwen, en toch lukt dat niet zo spectaculair. Er zijn nog ettelijke miljoenen ongebruikt – ongebruikt! Er zijn bijna geen dossiers ingediend om huursubsidies te krijgen. Er worden bijzonder weinig dossiers ingediend om in het DBFM-programma (Design Build Finance Maintain) binnen te raken. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Kloppen op tafel vind ik in dit geval wat lastig, aangezien ik ook merk dat we zeer weinig goede locaties hebben of zeer weinig goede grond vinden. Er is een heel mooi dossier ingediend op de Sint-Michiëlssite en er zijn nog twee lopende dossiers, waarvan we een hebben kunnen honoreren bij het DBFM-programma, het andere niet, omdat het al te ver gevorderd was. Er was namelijk al een publiek-private samenwerking (pps) opgestart. We proberen dat dossier nu wel op een eigen traject te financieren.

Brussel is gewoon een enorm moeilijke zone om geschikte projecten te vinden. Ik ben het er dus mee eens dat er capaciteitstekorten zijn, maar verwijt mij niet dat ik geen middelen voorzie. Die zijn er wel degelijk.

Ik heb net aan Bavo Smits gevraagd hoeveel middelen er nu nog ongebruikt zijn van de capaciteitsmiddelen die we de voorbije vijf jaar beschikbaar gesteld hebben, maar ik verwijt Brussel niet noodzakelijk dat er middelen ongebruikt blijven. Ik zie ook wel hoe er echt gezocht wordt naar geschikte locaties, maar er zijn er niet genoeg.

Die capaciteitsronde komt eraan, en ik hoop daar snel mee te landen. Op dit ogenblik is men er trouwens over aan het discussiëren. Maar als we hiermee landen, zijn die scholen volgend jaar nog niet gebouwd. We kunnen dus niet wachten met het nieuwe inschrijvingsdecreet tot die scholen gebouwd zijn. We moeten beide sporen bewandelen.

Collega Van den Brandt, het moet mij ook van het hart dat ons Nederlandstalig onderwijs ongelooflijk populair is, vanwege de kwaliteit, ook bij ouders die geen enkele intentie hebben om een woord Nederlands te leren. Dan vind ik wel – en dat is mijn persoonlijke overtuiging – dat we die ouders die wel een inspanning doen om Nederlands te leren, ook in het belang van hun kind, wel mogen belonen. Daar is een tijdje geleden ook een gerechtelijke uitspraak over geweest en we mogen dat effectief doen.

Dat is een terechte keuze die wij maken, en het is een keuze die de Rand rond Brussel ook zou willen kunnen maken. Aangezien er daar echter enkel Nederlandstalig onderwijs bestaat, is dat natuurlijk iets moeilijker te implementeren.

Wat uw bezorgdheid betreft dat we er toch voor moeten zorgen dat er volgend jaar geen grote problemen ontstaan, uw vragen worden zeker bekeken. De voorzitter heeft het er daarnet ook over gehad. We gaan zeker geen chaos creëren. Ik wil echter wel vooruit en ik wil zeker ook vooruit met mijn ene gezamenlijke inschrijvingsdatum. U moet ook wel begrijpen dat ik dat niet nog een jaar wil laten sudderen.

Collega De Ro, we zullen ook bekijken of we cijfers hebben over hoeveel er negen jaar onderwijs volgen en wat de impact is. Wat die 15 procent betreft, ik vind dat op zich een heel goede zaak, maar het probleem is dat dat een heel grote groep leerlingen is. Dan kijk ik naar collega Van den Brandt, die vraagt hoeveel men daarmee dan gelukkig kan maken. Dat zal altijd een relatief beperkte groep zijn, dat is waar.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik waardeer dat u bereid bent om die datum te bekijken, want, zoals ik zei, nu al worden er brieven gestuurd naar ouders om te zeggen dat infomomenten worden verschoven. Dat geeft ouders geen veilig gevoel. Ik hoop dus dat inderdaad snel kan worden beslist of we daarmee doorgaan of niet, zodat ook scholen en CLB's enzovoort – want daar zit een hele machinerie achter – weten wat ze moeten doen en die antwoorden kunnen geven, en zodat ook die software enzovoort op tijd kan worden aangepast. Dat is ook om hier in het parlement een goed debat te hebben. Ik voel hier immers bij

de collega's dat ze luisteren naar de kritieken of bedenkingen die er zijn, en dat er een bereidheid is om te onderzoeken of iets kan worden aangepast als het echt niet goed zit. Dat waardeer ik, maar dat vraagt wel een parlementaire reflectie hier. We moeten vermijden dat we op 16 december eigenlijk met een revolver tegen ons hoofd een ontwerp van decreet moeten goedkeuren omdat we weten dat we anders voor heel Vlaanderen iets blokkeren.

Minister, dat wil ik in alle oprechtheid ook niet, want ik weet dat er in heel veel steden heel veel vraag naar is. In Brussel hebben we misschien de luxe dat we al een systeem hebben ontwikkeld en dat alle scholen al meedoen met het online aanmelden, dat we al af zijn van dat kamperen. In die zin is het van belang dat we hier de tijd nemen om dat goed te bespreken, dat we vermijden dat we fouten maken met die decreettekst. Groen zal zich zo constructief mogelijk opstellen.

Ik blijf wel met twee fundamentele zaken zitten. Als ik de argumentaties hoor, voel ik twee knelpunten. Als we de voorrangsgroep te groot maken, dan schaffen we het principe van de voorrang af. Dat klopt. Als er 100 plaatsen zijn, en er zijn 120 mensen die voorrang hebben, dan heb je geen voorrang meer. Als je echter dan die groep gaat beperken, dan moet je dat wel volgens faire en correcte criteria doen. Ik ben het ermee eens dat het enige antwoord het voorzien in voldoende capaciteit is. Zeker in het secundair onderwijs is er nu de nieuwe Comeniussite, is er een nieuwe school in Schaarbeek, dus er zijn nieuwe secundaire scholen in Brussel bij gekomen. Dat is nodig en goed, en we zullen met de bespreking van de capaciteitsmonitor zien of dat voldoende capaciteit is om dat op te vangen. Ik wou dat debat bewust vandaag niet aangaan om het een beetje toe te spitsen. Die keuze mag echter niet te arbitrair zijn. Als die keuze dan wordt dat men een zo klein mogelijke groep wil in plaats van dat dit zo eerlijk mogelijk is, dan denk ik dat u een van de fundamentele van uw eigen decreet onderuithaalt, namelijk de eerlijkheid en een faire kans voor alle kinderen.

Een tweede zaak waar ik principieel moeite mee heb, is het volgende. U zegt dat u hierdoor ouders bepaalde keuzes wilt laten maken, dat u hen wilt stimuleren om hun kleutertjes naar school te brengen, om Nederlands te leren. Dat zijn twee doelstellingen die ik deel. Ik vind ook dat ouders Nederlands moeten leren. Anders is het heel moeilijk om met de leerkracht te communiceren, om kinderen te begeleiden, om met andere ouders contact te hebben. Ik vind dat ongelooflijk belangrijk. Ik vind het ook ongelooflijk belangrijk dat we kleutertjes naar school krijgen, maar de vraag is of we dat met dit instrument moeten doen. Zij die niet naar dat eerste kleuterklasje zijn gegaan, en ik wil daar toch bij zeggen dat dat voor een grote groep zo is omdat er een plaatstekort is in de buurt, hebben immers eigenlijk dan ook nog eens de pech dat ze hun voorrang verliezen in het middelbaar onderwijs. Dat vind ik een heel zware sanctie, en misschien is dat om bepaalde redenen, omdat het kindje niet rijp is om naar school te gaan of zo. Ik vind dat dus niet het juiste instrument om een legitiem doel te bereiken. Hetzelfde voor het leren van Nederlands. Ik heb het daarstraks al gezegd. Als ouders dat dan niet doen en je ontnemt dat kind dan de toegang tot een voorrangsgroep, dan straf je eigenlijk een kind voor het gedrag van de ouders, en dat gaat voor mij fundamenteel in tegen de visie die wij op onderwijs hebben: kinderen kansen geven, ongeacht afkomst, ongeacht hun ouders, iedereen eruit trekken en alle kansen geven. Wat dat betreft, is mijn oproep dus de volgende: zoek voor die twee legitieme doelen andere instrumenten, maar verwring die niet met een Inschrijvingsdecreet, want dan geven we jongeren niet de kansen waar ze eigenlijk recht op hebben.

Maar goed, dit komt ongetwijfeld nog terug op het moment van het decreet. Het feit dat de tijdsdruk eventueel kan wegvallen, zal, denk ik, een groot verschil maken voor de parlementaire reflectie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de harmonisering van de pensioenstelsels en het vastleggen van de lijsten met zware functies
– 2460 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, omdat ik ervan overtuigd ben dat de belangrijkheid van het thema niet wordt bepaald door de duurtijd van de spreektijd, zal ik het beknopt houden.

Mijn vorige vraag om uitleg over dit thema dateert van 14 juni jongstleden. Mijn uitgangspunt was toen dat er maximaal respect moet worden betoond voor het huidige statuut en de verloning van de onderwijspersoneelsleden. Ik begreep dat de minister deze bezorgdheid deelde.

Minister, u wees erop dat de eigenlijke onderhandelingen in de schoot van Comité A over de lijst van zware beroepen voor de publieke sector nog niet zijn gevoerd en dat deze pas zijn gepland wanneer het koninklijk besluit dat die lijst moet vastleggen door de Federale Regering is goedgekeurd. Inmiddels zijn we vier maanden verder en heb ik begrepen dat we het voortaan moeten hebben over 'zware functies', eerder dan over 'zware beroepen'; dat het al genoemde koninklijk besluit pas ter goedkeuring zal worden voorgelegd wanneer werkgevers en vakbonden een advies hebben geformuleerd omtrent de zware beroepen in de privésector; dat dit koninklijk besluit dan twee lijsten van 'zware functies' zal bevatten, een voor de publieke sector en een voor de privésector; dat het genoemde advies voor de privésector pas in het najaar te verwachten valt.

Vanuit de overtuiging dat de eerdere goedgekeurde nota van de Vlaamse Regering en het betonen van een groot respect voor het huidige statuut van het onderwijspersoneel, voor u en de Vlaamse Regering de leidraad blijven bij de onderhandelingen over de harmonisering van de pensioenstelsels en het koninklijk besluit over de lijsten van 'zware functies', wil ik u volgende vragen voorleggen.

Kunt u mijn overtuiging die ik net formuleerde, bevestigen en aangeven dat de Vlaamse Regering bij de onderhandelingen in de schoot van Comité A over het koninklijk besluit over de lijsten van 'zware functies' – in het bijzonder wat het onderwijspersoneel betreft – dan ook een actieve rol zal spelen?

Worden u en de Vlaamse Regering door minister Bacquellaine op de hoogte gehouden over de vorderingen bij de besprekingen over het aan de privésector gevraagde advies?

Beschikt u in het bijzonder over nieuwe informatie over de resultaten van de onderhandelingen op 3 en 8 oktober 2018 en over het mogelijk overstijgen van de knelpunten die op 27 september duidelijk zijn geworden?

Acht u een koninklijk besluit dat de twee lijsten van 'zware functies' omvat, nog altijd op een korte termijn haalbaar?

Ten slotte: overweegt u om bij minister Bacquellaine te bepleiten om – los van de besprekingen over een lijst van 'zware functies' in de privésector – een specifiek koninklijk besluit voor de openbare sector uit te werken en dat voor te leggen aan Comité A, waardoor er onder meer voor het onderwijspersoneel spoedig duidelijkheid kan worden gecreëerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U verwijst naar mijn antwoord in de commissie Onderwijs van juni jongstleden over de stand van zaken van het dossier zware beroepen.

Het voorontwerp van wet met de welluidende titel 'Voorontwerp van wet met betrekking tot de erkenning van de zwaarte van sommige functies voor de toegangsvoorwaarden tot het vervroegd pensioen en de berekening van het pensioenbedrag - Pensioenen van de publieke sector' is op 4 april 2018 door de Federale Regering voor de eerste maal goedgekeurd.

Het voorontwerp van wet legt de elementen en criteria vast die bepalend zijn voor de zwaarte van een functie die een functie moet omvatten om te kunnen genieten van een erkenning als zware functie.

Dus inderdaad, zoals u zegt, het is 'zware functie'. Een beetje een andere terminologie.

De elementen die bepalend zijn voor de zwaarte van een functie zijn de volgende: belastende arbeidsomstandigheden door fysieke inconvenïënten verbonden aan de werkomgeving of door lichamelijke belasting; belastende werkorganisatie; belasting omwille van verhoogde veiligheidsrisico's; belasting van mentale of emotionele aard.

Deze commissie valt daar dus zeker ook onder.

Het voorontwerp van wet verduidelijkt de manier waarop de lijst van de functies die een of meerdere elementen bepalend voor de zwaarte ervan omvatten, moet worden opgemaakt

De onderhandelingen in Comité A over het wetsontwerp vonden plaats op 23 mei. Daarop is de lijst, waarover een akkoord is gevonden tussen de minister van Pensioenen en twee vakorganisaties, bekendgemaakt.

Het ontwerp van wet moet nu nog door de Federale Regering worden goedgekeurd na advies van de Raad van State, en zal vervolgens worden ingediend in het parlement.

De op te stellen lijst moet per functie aangeven of de functie een of meerdere van de vier elementen bepalend voor de zwaarte ervan omvat.

Deze lijst kan alleen worden opgemaakt in nauw overleg met de vertegenwoordigers van de personeelsleden. Zo wordt er voorzien dat deze lijst zal worden vastgelegd bij een in de ministerraad overlegd koninklijk besluit, op voorstel van de minister bevoegd voor de pensioenen van de publieke sector en mits het akkoord van een of meerdere delegaties van de vakorganisaties in Comité A.

Over de lijst van zware beroepen in de privésector lopen op dit ogenblik besprekingen in de Nationale Arbeidsraad.

Het koninklijk besluit met de lijst van zware beroepen voor de openbare sector moet ook nog worden goedgekeurd door de Federale Regering en moet worden onderhandeld in Comité A, waarin de gemeenschappen en gewesten zijn vertegenwoordigd.

Dit is de stand van zaken op dit ogenblik. U begrijpt dat ik over deze delicate materie in deze omstandigheden verder geen uitspraken wens te doen. U weet dat ik altijd aandacht heb gevraagd voor het onderwijspersoneel, waar de harmonisatie grote gevolgen kan hebben, zeker na de afschaffing van de diplomabonificatie.

Daarom is het ook belangrijk om te blijven onderstrepen dat het wetsontwerp pas in werking treedt als de lijst van de zware beroepen er is. Dus als er geen akkoord is over de lijst met beroepen, gaat de afschaffing van de preferentiële tantièmes niet door.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Bedankt, minister, voor uw korte toelichting. Ik heb onthouden: ontwerp van wet, de criteria voor de zwaarte van de functie en de op te stellen lijst. U hebt uitvoerig toegelicht in welk stadium alles zit. Mijn bezorgdheid is natuurlijk dat de Vlaamse Regering de standpunten die ze destijds ter zake heeft ingenomen, blijft verdedigen in Comité A. Dat is een eerste element.

Een tweede element is een bijkomende vraag die ik zou willen stellen gezien de hoogdringendheid ervan. Ik hoop dat er ondertussen meer duidelijkheid is. De verloven voor verminderde prestaties, worden die al dan niet gelijkgesteld met dienstactiviteit? We mogen niet vergeten, collega's, dat er bijzonder veel mensen aan het einde van hun loopbaan deeltijds verlof nemen, wat tot nog toe gelijkgeschakeld werd met dienstactiviteit. Het is voor deze mensen essentieel om te weten of dat vandaag nog steeds het geval is en of dat blijvend is voor de komende jaren. Kunt u daar al meer duidelijkheid over geven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik denk inderdaad dat heel wat mensen in het onderwijs zich vragen stellen over hun toekomstig pensioen, vooral ook omdat er in de media zaken verschijnen. In een aantal uitgaven van vakorganisaties verschijnen bijdragen over wat er gaat gebeuren, niet gaat gebeuren, op tafel ligt ... Het is natuurlijk, zoals hier gezegd wordt, een ontwerp. Een ontwerp is nog niet definitief. Er zijn nog besprekingen in Comité A.

Ik kan alleen maar vaststellen dat bij een aantal mensen het idee leeft dat iets al zo is, terwijl het nog helemaal niet beslist is en er nog overgangsmaatregelen en dergelijke zijn. Dat creëert natuurlijk onrust, terwijl er op sommige vlakken geen onrust meer is. Bepaalde zaken stonden wel in de eerste ontwerpen en zijn er nu uit verdwenen maar blijven hun eigen weg leiden.

Mijn vraag is dan ook de volgende, minister. Is het een optie om leerkrachten en personeelsleden uit het onderwijs voor de juiste info naar het werkstation te laten bellen? Nu is er grote verscheidenheid: ze bellen naar de PDOS, ze bellen naar hun vakbond, ze bellen naar de personeelsafgevaardigde van hun school, ze gaan langs bij de personeelsdienst van hun school. Er verschijnt iets in Klasse, er verschijnt iets in de krant. Mensen weten op den duur niet meer wat wel en wat niet beslist is. Het lijkt mij goed dat we personeelsleden zeggen: als u vragen hebt, die verband houden met onderwijs, dat kunnen onze eigen AGODI en onze eigen werkstations u zeggen wat wel waar is en wat niet waar. Eventueel kan er rechtstreeks contact zijn met de PDOS om op die manier verwarring en allerlei schrikbeelden te vermijden. Ik wil deze oproep doen om mensen niet onnodig ongerust te maken en om te vermijden dat foute info een eigen leven gaat leiden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, uw vraag ging over het zorgkrediet. Dat verlof is zopas geregeld. Dat is dus in orde.

Jos De Meyer (CD&V): Op welke wijze is dat precies geregeld?

Minister Hilde Crevits: Dat is net goedgekeurd. Dat zou dus allemaal in orde moeten zijn. Over die verloven wegens verminderde prestaties heb ik onlangs

een brief gestuurd aan minister Bacquellaine met de vraag om hier snel over te beslissen. Ik kan u die brief bezorgen, mocht u die graag hebben. Dan kunt u die bezorgen aan wie u wilt.

Wat de opmerkingen van collega Daniëls betreft: het is natuurlijk niet aan de werkstations om te communiceren over de zware beroepen en over de evoluties. Dat wil ik ook meegeven. Dat zijn politieke beslissingen die genomen worden. Zij moeten correcte info geven op basis van de toestand vandaag. Ik denk dat de PDOS daar wel de contacten kan geven. U hebt natuurlijk wel gelijk dat het verwarring zaait als iemand schrijft dat iets al beslist is terwijl het nog niet beslist is. Als men contact opneemt met een werkstation, is het enige wat men daar kan doen, de info geven die er is. Hetzelfde geldt voor de PDOS. We hebben dat in andere dossiers ook gezien: die politieke besluitvorming en al die debatten daar rond kunnen heel veel onrust en onzekerheid met zich meebrengen. Mijn administratie kan daar echter ook niet veel aan temperen of oppoken, omdat dit een dossier is dat federaal moet worden opgelost. Ik begrijp echter uw opmerking. Ik stel het zelf ook vast.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn vraag is natuurlijk ingegeven door mijn bezorgdheid om duidelijkheid voor het personeel. De mensen moeten weten waaraan en waaraf. Naar de werkstations telefoneren – verneem ik van de personeelsleden die dat gedaan hebben – is eigenlijk zinloos, want daar kunnen ze uiteraard geen antwoord geven.

Minister, het antwoord op mijn bijkomende vraag is toch nog niet honderd procent duidelijk. Om te vermijden dat er miscommunicatie is op basis van het antwoord dat ik gekregen heb, stel ik ze nog eens. Heb ik het juist begrepen dat verlof voor verminderde prestaties en verlof voor verminderde prestaties einde loopbaan verder gelijkgesteld worden met dienstactiviteit? Heb ik dat juist begrepen?

Minister Hilde Crevits: Ik zal u het antwoord schriftelijk bezorgen, misschien zelfs vandaag nog.

Jos De Meyer (CD&V): Dat zou ik heel erg appreciëren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek bij leerkrachten – 2472 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tijdsbestedingsonderzoek, opgezet in het kader van het loopbaandebat – 13 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in het kader van de loopbaanbesprekingen met de sociale partners gaf de minister vorig jaar de opdracht om de tijdsbesteding van leerkrachten in het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs in kaart te brengen. Het werd een grootschalig onderzoek

met 9600 leerkrachten die gedurende een week hun tijdsbesteding via een dagboek bijhielden. De interessante resultaten van het onderzoek werden op 19 september voorgesteld en bevestigen wat veel leerkrachten ons al jaren vertellen: leerkracht zijn, is meer dan enkel voor de klas staan. Rapporten, lesvoorbereidingen, administratie, oudercontacten hebben ervoor gezorgd dat de taak van leerkrachten in de laatste jaren veel zwaarder is geworden.

In het onderzoek worden een aantal interessante cijfers genoemd: een gemiddelde lesweek voor de voltijdse leerkracht zou 48 uur en 42 minuten werkgebonden tijdsbesteding in beslag nemen. Gespreid over een heel kalenderjaar werken voltijdse leraren dan weer gemiddeld 41 uur en 30 minuten per week. Opmerkelijk zijn de verschillen tussen de onderwijsniveaus en graden: in het secundair onderwijs werkt een voltijds werkende leerkracht in de eerste graad 42 uur en 13 minuten, in de tweede graad 41 uur en 33 minuten en in de derde graad 42 uur en 56 minuten. In het buitengewoon onderwijs zou het gaan om 38 uur per week.

Het onderzoek bevestigt dat leerkrachten nog steeds gebukt gaan onder de planlast: 60 procent van hun tijd spenderen leerkrachten aan lessen en lesvoorbereidingen. De overige tijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg.

In het kader van dit onderzoek wens ik dan ook de volgende vragen te stellen. Minister, welke conclusies trekt u uit dit onderzoek? Hoe verklaart u de verschillen in tijdsbesteding tussen de verschillende onderwijsniveaus en graden?

In de pers gaf u aan dat er nog een grote uitdaging bestaat op het vlak van planlast, en dat deze vooral bij de koepels en de scholen moet worden gezocht. Kunt u aangeven welke stappen u hier zult zetten?

Welke houding zult u aannemen tijdens de besprekingen met de partners in het kader van het loopbaanpact, rekening houdend met deze resultaten? Welke prioriteiten hebt u? Hebt u concrete voorstellen?

Welke timing stelt u voorop om tot een vergelijk te komen met de sociale partners? Hoe zal er verder worden gewerkt?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, al eerder hadden we het in de commissie Onderwijs over het tijdsbestedingsonderzoek, dat op 22 januari 2018 van start is gegaan.

Op 1 februari 2018 zei u daar onder meer over: "Met het onderzoek beogen we een objectief en representatief beeld te krijgen van de omvang en de samenstelling van de volledige tijdsbesteding van leraren in de verschillende onderwijsniveaus, het basis en het secundair, en de onderwijsvormen anno 2018. Bovendien willen we een zicht krijgen op eventuele significante verschillen tussen lerarengroepen en de mate waarin deze kunnen worden verklaard vanuit individuele kenmerken, bijvoorbeeld het vak, de functie, de school- en klaskenmerken, het onderwijsniveau, met inbegrip van de graden in het secundair onderwijs, de onderwijsvorm en het personeelsstatuut. We willen van dit alles dus een representatief staal."

In uw persmededeling van 19 september 2018 gaf u onder meer aan dat het onderzoek aantoonde dat 'de job uitdagend en uitgebreid is, de opdrachten complex en gevarieerd zijn en dat het werk zowel tijdens de schooluren als in de avond, het weekend en tijdens vakanties gepresteerd wordt'. Die ene zin is eigenlijk de essentie van uw persmededeling en effectief van datgene wat de conclusie kan worden genoemd van het onderzoek. We zouden nog vele elementen hier aan bod kunnen brengen, maar ik denk dat dat de essentie is.

Minister, u hebt in uw persmededeling reeds een aantal opvallende zaken gecommuniceerd. Zijn er nog elementen die u bijzonder zijn opgevallen? Welke van die bevindingen acht u van cruciaal belang voor het loopbaandebat? Kunt u al aangeven wanneer de lerarenloopbaanbesprekingen met de onderwijsactoren zullen worden hervat?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik had eigenlijk voorgesteld om de onderzoekers ruim de kans te geven om het tijdsbestedingsonderzoek hier voor te stellen. Het is een ongelooflijk rijk onderzoek. Ik ben ontzettend blij dat ik dat vorig jaar heb besteld. Het heeft een tijdje geduurd voor het opgeleverd is. Ik was niet helemaal aanwezig bij de regeling van de werkzaamheden. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Voilà. Ik zou het echt appreciëren dat jullie eens tijd nemen om te luisteren naar de voorstelling. Het is ook een zeer enthousiaste prof die het voorstelt, enorm overtuigd van zijn eigen methode van onderzoek. Je kunt aan hem ook al je kritische vragen stellen. Het is een onderzoek waarvan de resultaten niet zomaar zeggen 'die werken zoveel en die werken zoveel'. Er zit zoveel onder en achter. Ook om de loopbaan van de leraar te begrijpen, collega Celis en collega De Meyer en anderen, moet je bijna de resultaten zien. Had ik geweten wat er allemaal in zit, dan zou ik gevonden hebben dat we vorige legislatuur dat onderzoek al hadden moeten aanvragen. Je kunt niet oordelen over een schoolopdracht of over noemers aanpassen of niet aanpassen als je die resultaten niet hebt. Dat is mijn voorafgaande opmerking. Neem er tijd voor. Voorzitter, ik vind het echt de moeite dat er eens een voor- of namiddag aan wordt besteed.

Het onderzoek is gevraagd in het kader van een voorstel om de opdracht van de leerkracht op een andere manier te omschrijven. Ook in deze commissie hebben we over dit voorstel gedebatteerd, zonder dat we voldoende kennis van zaken hadden. De vraag van de sociale partners was een brede vraag om een eventuele hervorming van de opdracht van de leraar te laten stoelen op een tijdsbestedingsonderzoek. Sommige mensen zeiden dat ik mij had laten rollen door de sociale partners om dat te vragen, maar ik ben bijzonder blij dat ik het gevraagd heb, want het was nodig.

Het vorige onderzoek dateerde van meer dan vijftien jaar geleden. Ondertussen is er maatschappelijk en binnen onderwijs veel veranderd, ook binnen de taken die men uitvoert.

Het onderzoek werd het voorbije schooljaar uitgevoerd en de resultaten zijn nu bekend. De sociale partners hebben deel uitgemaakt van de stuurgroep die de studie heeft opgevolgd. Het gaat om een breed onderzoek, met een heel grote respons, groter dan de onderzoekers zelf verwacht of gedroomd hadden. Bijna 9600 leerkrachten hebben gedurende 7 opeenvolgende dagen een dagboek bijgehouden en hun activiteiten geregistreerd.

Nog nooit hebben in Vlaanderen zoveel leerkrachten aan een dergelijk onderzoek meegewerkt en er is nog nooit zo'n uitgebreide informatie verzameld over de tijdsbesteding van leraren. Het is heel belangrijk dat dit is gebeurd. Het levert een uniek inzicht in de job van leerkrachten en het maakt op een onderbouwde manier duidelijk dat de taak van leerkrachten veel meer omvat dan de uren die ze lesgeven. Het toont ook aan hoe divers de job is. Een gemiddelde lesweek voor een leraar in dit onderzoek bedraagt 48 uur 42 minuten per lesweek. Gespreid over een heel kalenderjaar, dus de vakanties inbegrepen, werken voltijdse leraren gemiddeld 41 uur 30 minuten per week. Voor een voltijdse opdracht gaat het dus zowel in het basis- als in het secundair onderwijs om meer dan 41 uren op jaarbasis.

De studie reikt ons enorm veel informatie aan over alles wat bij een job in het onderwijs komt kijken: lesgeven maar ook de voorbereidingen, verbeterwerk, leerlingenbegeleiding, contact met de ouders enzovoort.

Voor mij zijn de gegevens interessant over de verschillen die er in een onderwijsloopbaan zitten naargelang leeftijd, voltijds of deeltijds, onderwijsniveau, onderwijsvorm, plaats, lesweek, weekend, zondagavondwerk, de voldoening die leraars al dan niet uit bepaalde taken halen enzovoort. Het onderzoek heeft aangetoond dat de job uitdagend en uitgebreid is en dat de opdrachten complex en gevarieerd zijn. Momenteel bespreken we met de sociale partners de verdere aanpak.

Als er nog belangrijke vragen onbeantwoord bleven, is het mogelijk dat er vervolganalyses zullen plaatsvinden. Wanneer de commissie de onderzoekers laat komen, kunnen de extra analyses die de commissie vraagt, worden gemaakt zonder dat er nieuwe bevragingen moeten worden georganiseerd.

Ik wil twee conclusies trekken. Zomaar noemers optrekken in het secundair onderwijs en voor de derde graad – een piste die een tijdje op tafel lag – is niet oké, we moeten kijken naar de globale opdracht. Daar neem ik zeker geen initiatief meer in. Daarnaast is het voor mij duidelijk dat we echt actie moeten ondernemen rond planlast. Er zijn planlastverminderingen mogelijk. Ik heb nog een aantal initiatieven in de pijplijn zitten, maar er kan ook actie worden ondernomen bij de onderwijsverstrekkers en bij de handboekmakers. Zij zorgen soms voor een enorme extra planlast op school. Het is dan ook hoog tijd om de koppen bij elkaar te steken en te zoeken hoe we kunnen stroomlijnen. Ik heb me ook geëngageerd om daar los van dat tijdbestedingsonderzoek een aantal initiatieven in te nemen. Dit wordt dus vervolgd.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat u vandaag enkel dit antwoord kunt geven. De uitdaging om te weten is voor mij nu nog groter. Ik heb de vraag ingediend omdat we nu vanuit de regeling van de werkzaamheden wel een zicht hebben op wanneer het zal worden voorgesteld maar niet op wanneer het artikel in de pers daarover is verschenen. Ik mag niet alles eten maar ik wil wel alles weten. Wat dit thema betreft, ben ik zo benieuwd. Er worden al jaren, al generaties lang zaken verteld over onderwijsbesteding en over het beroep die eigenlijk nergens op gebaseerd tenzij op uitspraken en gezegdes. Wanneer men op basis van cijfers een aantal zaken kan bewijzen, staat men heel wat sterker, ook wanneer de regelgeving wordt uitgewerkt of wanneer een aantal zaken moeten worden herbekeken. Dit onderzoek is dan ook erg belangrijk.

Minister, ik weet dat ik het onderzoek moet afwachten, maar er zijn binnen onderwijs ontzettend veel mensen die elk hun eigen persoonlijkheid hebben. Vanuit die persoonlijkheid is de inzet in uren ook heel verschillend. Ik hoop – ik weet dat niet voldoende maar de onderzoekers zullen daar wel toelichting over geven – dat de persoonlijkheid van die negenhonderd mensen die aan het onderzoek hebben meegedaan, ook een zicht zullen geven inzake leeftijd, inzet, gedrevenheid en dergelijke.

Scholen hebben niet altijd de ruimte om zelf te kiezen wie ze inzetten. Er zijn zoveel leerkrachten te kort, laat staan dat men nog zou kunnen kiezen welke persoonlijkheid men voor de klas brengt. Maar wat is een gedreven leerkracht? Is dat iemand op basis van persoonlijkheidsgegevens? Op basis van kennisgegevens? Waarschijnlijk is het een combinatie van beide. Ik ben ook op dat vlak ontzettend benieuwd of de onderzoekers een toelichting zullen kunnen geven over het profiel van de mensen die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Maar nogmaals, ik denk dat we tevreden moeten zijn met het antwoord dat u vandaag hebt gegeven. Er zal heel veel duidelijk worden zodra het onderzoek wordt voorgesteld.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Op basis van de informatie dit ik tot nu toe heb gelezen en van een aantal documenten uit het rapport zelf, ben ik eigenlijk niet zo sterk verrast, in die zin dat een groot engagement bij het onderwijspersoneel ons eigenlijk toch wel bekend is. Dat neemt niet weg dat ik met bijzonder veel belangstelling zal luisteren naar de onderzoekers.

Ik heb al in het begin van de legislatuur gesuggereerd om een dergelijk onderzoek te laten uitvoeren. De sociale organisaties hebben dat een aantal jaren later effectief gevraagd. Ik ging ervan uit dat als we deze discussie op een objectieve basis willen voeren, dat moet gebeuren met cijfers op basis van wetenschappelijk onderzoek.

Ik zou trouwens in dat kader ook suggereren om hetzelfde onderzoek ook eens te doen voor directies. Het gaat hier specifiek over mensen die lesgeven, maar ik denk dat een soortgelijk onderzoek voor directiepersoneel ook heel interessant is.

Ik heb tot nu toe altijd begrepen, minister, dat het niet zozeer aan de commissie Onderwijs is om de discussie te voeren over het loopbaanpact. Ik denk dat u daarin gelijk hebt. Desalniettemin moeten we de vinger aan de pols houden. Ik heb dat altijd geprobeerd te doen, en vandaag met mijn vraagstelling opnieuw. Maar ik kijk natuurlijk heel sterk uit naar wanneer de sociale partners met deze resultaten opnieuw aan de slag gaan. Het is voor mij eigenlijk nog niet volledig duidelijk wat hiervoor het tijds kader is, en binnen welke tijdsperiode men mogelijk tot een resultaat daarover zou willen komen met u en met de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het zijn interessante vragen die vandaag voorliggen. Het is ook goed dat collega Celis en collega De Meyer vandaag de vraag stellen. Ik denk echter dat we nog veel meer en veel dieper op de bespreking van het onderzoek moeten ingaan. Ik geef ook mee dat ik niet schrik van de uren waarop mensen werken. Het is ook een van de voordelen als leraar dat je 's avonds om 9 uur, als de kinderen in bed liggen, nog terug aan de slag kan gaan. Maar dat is ook een nadeel. Veel leerkrachten kennen ook het gevoel van de zondagstress: zondagavond terug in gang schieten, want maandag is het weer zover en gaat de school open. Ik denk ook dat het opmerkelijk is waaraan dit ligt bij de verschillende leeftijden van leerkrachten. Het zijn de dieper liggende oorzaken die interessanter zijn om na te gaan. Dit dossier is zeker en vast niet afgerond.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u voor de aanvullende opmerkingen.

Ik zal met u starten, collega Celis. Ik ben ervan overtuigd dat de onderzoekers uw vragen zullen kunnen beantwoorden. Want ik had ook veel vragen, en ze zijn ook beantwoord.

Collega De Meyer, enerzijds hebt u een punt over het onderzoek van de directies. Maar professor Devos heeft natuurlijk wel een onderzoek gedaan. Het is een andere methode, maar de directies krijgen een eigen onderzoek naar taakbelasting, mankementen die er zijn, dus dat is er ook. We hebben daarover al

een eerste overleg gehad met de sociale partners. We hebben trouwens ook al een maatregel genomen, die u nog moet goedkeuren. Er zal in de begroting voor 2019 de 20 miljoen euro recurrente ondersteuning zitten voor de directies. We hebben een half miljoen euro vrijgemaakt in het kader van de cao om directeurs te ondersteunen. We werken daar echt wel aan. Maar we beseffen dat daar absoluut versterking nodig is.

Voor de rest is het belangrijk om naar het onderzoek te verwijzen. Het is nog een beetje te vroeg voor timings over loopbaangesprekken, omdat de sociale partners nu zelf gevraagd hebben om dat tijdsbestedingsonderzoek grondig te mogen analyseren. Zolang zij met elkaar aan het spreken zijn, laat ik hen ook toe om dat te doen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik begrijp dat de sociale partners hier een belangrijke rol hebben. Ik heb dat trouwens in al mijn tussenkomsten gezegd. Maar ik wil wel voorkomen dat men op het einde van de legislatuur, door heel wat tijd te nemen voor sommige elementen van de discussie en voor het onderzoek – dat op zich nuttig is – men achteraf niet het verwijt stuurt dat er nog geen groot loopbaanpact is afgesloten. Dan is dit ook een gedeelde verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het voorstel om een taxshelter voor schoolinvesteringen te ontwikkelen – 12 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, eind juni 2018 besteedde De Tijd in een aantal artikelen aandacht aan het voorstel van de Federale Regering om een taxshelter in het leven te roepen voor schoolinvesteringen. Zo'n shelter zou dan vooral gericht zijn op bedrijven die een fiscaal voordeel zouden kunnen verwerven als ze investeren in onderwijsapparatuur dat in de eerste plaats als opleidingsmateriaal voor scholen zou kunnen worden ingezet. In de genoemde krant wordt u op 28 juni 2018 als volgt geciteerd: "De maatregel hoeft niet veel te kosten, maar zou wel een enorme boost kunnen geven aan vooral het technisch en beroepsonderwijs." En iets verder: "Het is ook in het belang van de bedrijven dat leerlingen niet met verouderd materiaal werken zodat ze goed voorbereid zijn om op de arbeidsmarkt te komen."

In dezelfde krant reageerden de werkgeversorganisaties enthousiast op dit voorstel en spraken zowel UNIZO, Voka, het Verbond van Belgische Ondernemingen en Agoria er uitdrukkelijk hun steun voor uit.

Minister, enkele weken geleden verwees u zelf nog eens naar dit voorstel op de startdag van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). U vroeg de uitdrukkelijke steun ervoor bij alle actoren die bij het Vlaams onderwijs betrokken zijn.

Ik had u reeds een schriftelijke vraag hierover gesteld. Ik heb daar ondertussen ook antwoord op gekregen. Maar ik formuleer toch nog eventjes kort mijn vragen, die deels beantwoord zijn, en deels nog steeds niet.

Op welke manieren kunnen de onderwijsactoren en deze commissie uw voorstel kracht bijzetten? Hebben de interfederale werkgroep en de betrokken

administraties zich inmiddels gebogen over uw voorstel om een taxshelter voor schoolinvesteringen in te voeren? Zo ja, namen de andere bij de gesprekken betrokken regeringen daarbij dan een positieve houding in? Hebt u al aanwijzingen dat dit voorstel deel zal uitmaken van de 'arbeidsdeal'? Wanneer zou bij een gunstige beoordeling van dit voorstel het kunnen worden geïmplementeerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor uw deugddoende steun voor de taxshelter voor schoolinvesteringen. Ik heb hem evenwel nog niet binnen, de taxshelter die ik zo graag zou hebben.

In het kader van de interfederale gesprekken om een antwoord te bieden op de toenemende krapte op de arbeidsmarkt heeft de Vlaamse Regering op mijn initiatief aan de Federale Regering gevraagd om een aantal maatregelen te nemen. Een van die maatregelen is een fiscale maatregel voor investeringen die bedrijven ondernemen op vlak van ICT- en technologische infrastructuur in scholen. Waarom willen we dat zo graag? Omdat we ondernemingen willen aanmoedigen om te investeren in de infrastructuur in scholen en omdat we het partnerschap tussen ondernemingen en scholen verder willen versterken.

We hebben drie concrete voorstellen gedaan. Het eerste is een verhoogd afschrijvingspercentage voor ICT en technologische apparatuur die door een bedrijf aan een school geschonken of voor de levensduur ter beschikking gesteld wordt. Bedrijven die nieuwe of gebruikte toestellen en machines aan een school schenken of ter beschikking stellen, kunnen die aan een verhoogd percentage als beroepskost opnemen of afschrijven. Dat afschrijvingspercentage daalt naarmate de uitrustingsgoederen al gebruikt zijn in het bedrijf.

Voorstel twee is een taxshelter voor onderwijsinnovatie. Die maatregel moet scholen aanzetten om met groepen van bedrijven investeringsprojecten op te zetten. Door die maatregel kan de school in het leerplichtonderwijs een Tax Shelter Innovatie uitwerken waarbij een investeringstraject in ICT en/of technologische apparatuur wordt opgezet, gefinancierd door eigen middelen en giften van ondernemingen. De giften door groepen van bedrijven in die Tax Shelter Innovatie zijn dadelijk en voorwaardelijk fiscaal aftrekbaar. In het jaar dat de investering werkelijk gerealiseerd is, is de fiscale aftrekbaarheid definitief verworven en wordt ze verhoogd. Vanuit de onderwijsinstelling moet er voorzien worden in een cofinancieringspercentage uit de middelen van school. Die maatregel ondersteunt de samenwerking met kmo's en maakt het mogelijk dat bedrijven gezamenlijk co-investeren in de uitrusting van scholen.

Een derde maatregel is het uitbreiden van de fiscale aftrekbaarheid van giften in de personenbelasting tot alle onderwijsinstellingen – nu is dat het geval voor het hoger onderwijs – voor investeringen en uitgaven en investeringen in technische uitrusting.

Hoe kunt u dat voorstel kracht bijzetten? Ten eerste, door er een vraag over te stellen, mijnheer De Meyer. Dan komt het onder de aandacht, en de pers is aanwezig.

Ten tweede heb ik bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) de onderwijsactoren opgeroepen om die voorstellen te steunen om een dubbele reden. In de eerste plaats moeten onze onderwijsinstellingen zich bewust zijn van de belangrijke positie die zij innemen in het vraagstuk van de knelpuntberoepen. Onderwijs heeft een bijzonder belangrijke taak om een arbeidsmarktgericht aanbod uit te werken en moet ook eindtermen inzake digitale geletterdheid realiseren. Die verbeterde samenwerking kan dus alleen maar positief zijn. Ten tweede vraag ik steun voor deze voorstellen omdat ze niet altijd en overal evident zijn. Ze gaan

uit van samenwerking tussen scholen en bedrijven op het vlak van infrastructuur. Ik ben echt – maar dat weet u – een 'believer' in het feit dat in een tijdperk van snelle technologische evoluties de samenwerking met bedrijven echt noodzakelijk wordt om er in onze klassen voor te zorgen dat men zo snel mogelijk ook de meest geavanceerde technologie kan introduceren.

De kwaliteit van het onderwijs wordt mede bepaald door de kwaliteit van de technische en digitale uitrusting. Ik heb dus steun gevraagd voor die visie. Ik ben bijzonder blij dat de twee coalitiepartners in de Vlaamse Regering volmondig akkoord zijn gegaan met die voorstellen, dat ze ook samen ingediend zijn bij de Federale Regering.

Ik kan u een stand van zaken geven. Op 20 september werd vanuit de federale overheid een voorstel met een pakket van twintig maatregelen om de uitdaging van de knelpuntberoepen aan te pakken, de vacante betrekkingen in te vullen en de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren, voorgelegd op een interfederale werkgroep.

De maatregelen zijn gegroepeerd rond verschillende thema's. Onder het thema 'fiscaliteit en parafiscaliteit' is als derde maatregel opgenomen: 'Voorzien in fiscale maatregelen voor ondernemingen die investeren in opleidings- en onderwijsinfrastructuur in de ICT- en technologiesector'. Eigenlijk is dat voorstel dus mee vervat in de voorstellen die in de interfederale werkgroep zijn besproken.

Voor elk van die thema's worden nu concrete voorstellen bestudeerd op basis van de partijen die deelnemen. Ik hoop dat de resultaten van die werkzaamheden op het Overlegcomité zullen worden geagendeerd, waarna er dan finaal beslist kan worden.

De voorzitter: De heer de Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): U hebt het inderdaad juist begrepen, minister, dat ik over deze opportuniteit – want dat is het – enthousiast ben. Het is een kans voor het onderwijsveld, en ook voor het bedrijfsleven, om meer en beter te kunnen investeren in up-to-datetechnologie, zodanig dat de afgestudeerden effectief niet met verouderd, maar zoveel mogelijk met het laatste nieuwe materiaal kunnen werken. Voor de mensen, op welk niveau ook, die erover moeten beslissen, zou ik alleen suggereren dat men ook eens kijkt naar het buitenland, ik denk bijvoorbeeld aan Duitsland. Kijken we maar naar welke enorme inspanningen het bedrijfsleven daar doet ten aanzien van het onderwijsveld en onder welke voorwaarden dat gebeurt. Dit zou een grote opportuniteit kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er is nog een optie om eigen investeringen maximaal te kunnen laten renderen. Het gaat om andere middelen, niet alleen voor de investeringen die van buiten het onderwijs komen. We zijn toch aan het spreken met de collega's van de andere gewesten, gemeenschappen, de federale overheid en de federale werkgroep. Die optie is dat er een fonds wordt opgericht waar de btw in terechtkomt die onze scholen betalen als ze didactische infrastructuur kopen. Die btw zou dan niet in de grote pot gaan van de Financieringswet, maar opnieuw een trekkingsrecht worden voor onze gemeenschap, om rechtstreeks te gebruiken. Op die manier kan elke euro die we vanuit Vlaanderen investeren in didactische investeringen, ook terugkeren naar Vlaanderen.

Wat er nu gebeurt, is eigenlijk: Vlaanderen investeert heel veel in zijn scholen, en langs die weg gaat er eigenlijk geld naar de andere gemeenschap, naar andere gewesten. Ik wil het hun wel gunnen, maar voor alle duidelijkheid: dat zijn centen die toekomen aan Vlaanderen en die we heel graag in Vlaanderen, voor

investeringen in Vlaamse scholen, zouden houden. Als N-VA doen we heel graag die oproep om ook dergelijk trekkingsrecht in de federale Financieringswet in te schrijven, zodat middelen geïnvesteerd voor de scholenbouw, middelen geïnvesteerd voor didactische uitrusting van scholen, waaronder middelen die in tso- en bso-scholen worden geïnvesteerd en die zeer veel geld kosten, en waarvan het btw-percentages van 21 procent een grote som vertegenwoordigt, automatisch terugvloeien naar de gemeenschap waarin die investering is gebeurd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.